

UNITÁRIUS ÉLET

55. ÉVFOLYAM 4. SZÁM
2001. AUGUSZTUS – SZEPTEMBER

Kéthavonta megjelenő folyóirat

MILLENNIUMI ÜNNEPI SZÁM

Lakitelek 2001. augusztus 25.
József Miklós szoboravatása
József Mária

„... lelkem vándorútra kel.
Viruló völgyét, büszke bérceit
E kis hazának el-bejárja mind,
Ahol az ellen, vagy a jó barát,
Oltárt emelt az örök Alkotónak,
És szent fohászába olvad mindenütt,
Reménysugárt esd édes nemzetére,
Sajgó sebére gyógygírt – balzsamot...”

(József Miklós: Dávid Ferenc emlékére)

A TARTALOMBÓL

A Millennium jegyében

- Márton Áron - szoboravatás
- József Miklós - szoboravatás
- Ezredévi ünnepség Esztergomban

Teológiai műhely

- Nyitrai Levente
- Máté Ernő

Egyházi tudósítások

Egyházközségeink életéből

Ifjúsági oldal

Levél az Unitárius Élet részére

A család nevében szeretném megköszönni mindenkinek a munkáját és adományát, ami lehetővé tette, hogy nagypám mellszobrát ma felavathassuk.

Külön köszönöm Balázi László püspökhelyettesnek, aki kezdeményezte a szobor felállítását, és Szabó Imre fia Béla szobrászművésznek, aki megalkotta.

Sajnos nagyon rövid ideig lehettünk együtt nagypám-mal. – 5 éves koromra tudok visszaemlékezni, amikor utoljára láttam – akkor keresztelte az öcsémet.

A rövid együttlét ellenére nagyon szerettem őt, és ő is szeretett engem. Ennek kézzelfogható bizonyítéka az a tizenkilenc levél, ill. levél, amit születésemtől nyolcéves koromig küldtem neki. – Ezeket ma is őrzöm. Amikor már tudtam írni-olvasni, nyomtatott nagybetűkkel írt, hogy én is el tudjam olvasni a leveleit. Ekkor már én is saját kezűleg írt leveleket küldtem neki. Ez a levelezés 1945 vége felé sajnos befejeződött és őt sem láthattam többet, mert a következő év januárjában a két kaszás elvitte. – A szüleimtől hallottam annak idején, hogy így emlegette a tizenegy évet – de én úgy érzem, hogy továbbra is itt van közöttünk.

L. Józán Mária

Lakitelek 2001. augusztus 25.
Józán Miklós szoboravatása
(A millenniumi felvételeket Sándor Attila készítette)

Kedves Olvasóink!

Amint tapasztalták, az országos millenniumzáró ünnepségek augusztus második felében zajlottak.

Az állami és egyházi rendezvényeken egyházunk képviselte magát, ezért a Magyarországi Unitárius Egyház vezetése és az Unitárius Élet szerkesztőbizottsága úgy határozott, hogy a július – augusztusi szám tudósítsa olvasóit az egyházat érintő millenniumi és millenniumzáró eseményekről.

Célunk az volt, hogy ne két hónappal később olvashassák az erről szóló beszámolókat, a lapzártát így szeptember elejében határoztuk meg.

A rendezvényeken elhangzott beszédek, beszámolók kéziratai szeptember 11-én kerültek nyomdai feldolgozás alá.

A lap későbbi megjelenését a fentiek magyarázzák.

A tartalmat illetően tapasztalhatják kedves Olvasóink, hogy ebben a számban nagyobb hangsúlyt kapott a híryanag a teológiai és kulturális oldalakkal szemben, de ezt módunkban áll pótolni az ötödik és a hatodik számban, melyek megjelenését már nagyobb rendezvény időpontja nem fogja késleltetni.

Kitartó türelmüket köszönjük.

HELYESBÍTÉS

Az előző két számban a felelős kiadó neve tévesen jelent meg. Az UNITÁRIUS ÉLET felelős kiadója a Heltai Kft. Az elírásért szíves elnézést kér

a szerkesztőség.

Laptulajdonos: Magyarországi Unitárius Egyház

Felelős szerkesztő:

Balázi László

Főszerkesztő:

Kászoni József

Főszerkesztő-helyettes:

Muszka Ibolya

Szerkesztőségi titkár:

Sándor Attila

SZERKESZTŐSÉG CÍME:

V., Nagy Ignác utca 2-4. Budapest, 1055

Telefon/fax: 311-2801

Terjeszti a Magyarországi Unitárius Egyház.

Előfizethető:

egyházi központunkban, a lelkesítő irodákban,
vagy egyházi csekkben, Unitárius Élet jelleggel.

Evi előfizetési díj: 1200 Ft

Egyes szám ára: 200 Ft

Megjelenik kéthavonta.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Felelős kiadó:

Heltai Gáspár Kft.

Index: 25 842

Készült a Cerberus Kft. gondozásában

(1066 Budapest, Lovag utca 14.

Tel.: 3313-042)

Felelős vezető: Schmidt Gábor

HU ISSN 0133-1272

ŐSZELŐI GONDOLATOK NYÁRUTÓN

„Ragaszkodjál az erkölcsi tanításhoz, ne hagyj el; őrizd meg azt, mert az a te életed.”

- Példabeszédek: 4,13 -

Bár szívünkben még ott a lángsugarú nyár és a hőmérő higanyszála is még mindig magasra tornászta magát, a kertünkben kinyíló őszirozások már a nyarat felváltó ősz érkezésére figyelmeztetnek.

*„Itt van az ősz, itt van újra,
Szép, mint mindig énnekem.”*

Petőfi Sándor

Próbálunk megbarátkozni a költő érzéseivel és gondolataival, miközben a fényképalbumba vándorló emlékeink a felhőtlen nyaralás és kikapcsolódás élményeit elevenítik fel bennünk.

Miért is tagadnánk, szép volt a nyár. Jólesett a családdal együtt kirándulni, megbeszélni olyan dolgokat, mikre egykoron soha vagy csak nagy ritkán kerül sor. Jó volt gyakrabban látni hitvesünk arcán a felvillanó mosolyt, és jó volt hallani – mert nincs mennyeibb muzsika – gyermekjeink ajkán a felcsendülő kacajt.

Bízunk benne, hogy hiveink többségének megadatott az egész éves munkát megszakító pihenés lehetősége, és sajnáljuk azokat, akik azzal kérkednek, hogy évek óta nem voltak szabadságon, nincs idejük a nyaralásra, mert annyi a munkájuk. Többnyire azokról van szó, akik év közben is előszeretettel megfedkeznek arról, hogy hat napon át munkálkodjanak, de a hetedikén megpihenjenek, és megszentelik a vasárnapot egy templomi imával, egy közösségben elénekelt zsoltárral. Nem a legfeljebb, de a legszemléletesebb különbsége ez a vallásos és nem vallásos embernek. Azok, akik Isten törvényeit tisztelik, nem hagyják figyelmen kívül a pihenésre felhívást sem. Szükség is volt a pihenésre, az erőgyűjtésre, mert a szeptemberi napok beköszöntével elindul az új iskolai év, és alig van olyan család, akit ne érintenének a beiskolázás kihívásai, és bár mindannyian tisztelettel adózunk a tudás fontosságának, azt sem tagadhatjuk, hogy évről évre mind nagyobb és nagyobb anyagi erőfeszítést igényel iskolába, középiskolába netán egyetemre járó gyermekünk taníttatása és tanulási lehetőségének a biztosítása.

A nyárutó és őszi leggyakoribb médiatémája is az iskolakezdés, a tanítás és tanulás lehetőségének minél teljesebb körű és sokrétűbb kiaknázása. Egyszerre aggó-

dó és reménykedő szülők, megfelelni vágyó diákok, munkájuk felelősségtudatával rendelkező pedagógusok mondják el gondolataikat, fejtik ki érveiket a minél hatékonyabb tanulás és tudásszint elérése érdekében. Elmondhatók, hogy a ma tanulni vágyó fiatal számára minden esély adva van, és a technika legújabb vívmányai olyan lehetőségeket biztosítanak számára, mint soha ennek előtte. Ennek ellenére sokan joggal félnek attól, hogy falanszter kori szakbarbárok nevelünk a jövő számára, és az emberi élet nagyon fontos meghatározó erkölcsi mozgatórugói, mint embertestvéri szeretet, kölcsönös tisztelet, jószág, igazságosság, szelidség, békeségre való törekvés, önzetlen segítő szándék egyre inkább kimaradnak a szupermodern iskolai oktatás kellék-tárából. Erre a veszélyre figyelmeztet a Példabeszédek könyv írója is, aki az emberi élet alapvető feltételeként jelöli meg az erkölcsös magatartás fontosságát. Az iskolai rendszer eme jelentkező hiányosságát hivatott pótolni az egyházak keretén belül jelentkező hitoktatás, melynek lehetőségére ez úton is ismételt felhívjuk hiveink figyelmét. Kérjük ne feledkezzenek meg erről, és ragaszkodjanak gyermekeik vallás-erkölcsi neveléséhez. A magyar oktatást és nevelést szívügyének tekintő Németh László, amikor egy édesanya megkérdezte tőle, hogy járassa-e gyermekeit hittanórára ezt válaszolta:

„A vallások olyanféle szerepet tölthetnek be, mint a járószék: más – egyenes – tartásra tanították az embert: küszöből járóvá tették, nevelték. A természetudomány, rohamos fejlődésével túl gyorsan vette el a gyermek körüli ketrecet, és az most eldőlt. Mi lesz? Megtanul-e járóka nélkül is járni? Vagy hasraesik és egy időre megint csúszómászóvá lesz?” (Sajkodi esték, 21. o.)

Ezt az aggodalmat el kell hogy oszlassuk. Vissza kell adnunk a vallás-erkölcsi nevelés hitelet. Az emberiség, ha néha kísértésbe is esik, nem alacsonyodhat le, nem válhat csúszómászóvá. Aki attól fél, hogy elesik, kapaszkodjon bele, és ne engedje el Németh László megfogalmazásával élve, a jelképes járókát. A lehetőség megvan csak kell tudni élni vele, mert hiába tudunk jövedőket mondani, hiába ismerünk minden titkot és tudományt, ha a szeretet erkölcsi követelményét figyelmen kívül hagyjuk.

Unitárius jelszavunkkal kívánunk minden kedves hívnak és olvasónak számára reményeket beváltó, tudást gyarapító és lelkiekben is gazdagodó áldott új tanévet.

„Legyetek okosak, mint a kígyók, és szelídek, mint a galambok.” Ámen!

Mátyás Sándor Gy.

Emlékszavak Márton Áron püspök szoboravatására

Erdély egykori legendás főpapjának emlékszobor-avatásán képviselte Egyházunkat e sorok írója. A nagy haza minden részéből odasereglett tisztelők és emléktörzsek ünnepi aktusát a Bábel Balázs, Kalocsa–Kecskemét érseke által celebrált ökumenikus istentisztelet vezette be. A kápolnától a szépen elkészített szoborhoz vonulók a Gyergyóból, Csikból érkezett klérus méltatása mellett meghallgathatták protestáns lelkészek méltató szavait is. A szobor felszentelése után csángó dalokat hallgathatott a tisztelgő sokaság. Az augusztus 19-én lezajlott ünnepség elményében, üzenetében szinte előjátéka volt az azt követő hét szabadegetemű előadásorozatának, amelynek záróünnepsége az augusztus 25-én lezajlott Józán Miklós unitárius mártír-püspök szobrának felavatása volt ugyancsak itt, Lakiteleken az ökumenikus szoborparkban.

Lakitelek, 2001. augusztus 19.

„A világnak szüksége van arra, hogy ne csak prédikációkat halljon, hanem emberek életén megvalósulva lássa annak a láthatatlan világnak a valóságát, erejét és szépségét, melyet a vallás hirdet.” Szerényen elhárítandó a Főpásztor ezeket a szavakat, amiket ő írt le, hogy őrá is vonatkoznának, pedig teljes élete ezt igazolta és igazolja. Diákkorom egyik tiltott verse jut eszembe, nem volt benne a tankönyvekben és válogatásokban, Tompa László: Lőfűrésztes című vers Áronjának a Főpásztor rendíthetetlen alakja volt az ihletet adója „ha öröm helyett tüzes mennykővek szakadnak is itt le... örömtelenül, kínba tébolyodtatan... Áron nem hagyja magát!”

Ő volt Erdély lelkiismerete és ma is megtartó szellem a vergődő magyar életnek alakulásában, iránymutató, biztató reménység. Csak azt tette, amit Krisztusa és székelysége kért tőle: „Ha az isteni gondviselés így akarta, lelkiismeretesen fogom végezni munkámat és zúgolódás nélkül engedelmkedem a parancsoknak. Nem futok meg a munka elől s a kereszttel, amit Isten a gondok képeiben vállamra tett, ha vérző térdekkel is, de vinni fogom, mert vinni akarom. Kérem, hogy kövessenek ebben a munkában... Ehhez a sorshoz hűséges maradok, a fajtám élni akarásának, makacs kiállásának egy része akarok lenni, s kötelességemnek tartom, hogy életemet is rátegyem a rám bízott feladatok megoldására. Népemért fogok dolgozni”. Mellette, mögötte, utána ezen az úton milyen sokan elbuktak, megbottlottak, megtagadták, elhagyták, elárulták, becsapták. Ifjú diákkoromban mindig látni kívántam ezt az embert, mert bár voltak Erdélynek protestáns főpásztorai, egyházvezetői, de ő volt a minden felekezetek fölött álló főpásztor, ő volt a Püspök. Hallottam bátor kiállásáról a háború idején, amikor szembeszállt az egyik pusztító világeszmével, a náciizmussal. Igaz emberséget tanúsítva az elhurcolások idején, más püspöktársaival osztogatva ezrével a menleveleket, a ki- és bekeresztelkedéseket. Aztán hallottam bátor szembeállását a másik pusztító eszmével, a kommunizmussal is.

Hallottam legendás csiksomlyói bevonulásáról, arról, ahogyan kilopták őt az udvarhelyiek a szekuritáté karjából, bezarásáról, kiengedéséről, szobafogságáról, szaba-

dulásáról, de gyengeségéről, árulásáról soha, mint más, oly sok felkent egyházi és világi, népét és hitét eláruló székely és magyar esetében abban a szörnyű kor-szakban. Aztán Kiss Elek püspökünk temetésén, teológus koromban, 1971 decemberében láttam őt. Ez a gyermek nagyságú székely főpap csak Krisztus és fajtája szeretetével tudott akkora harcot megvívni – gondoltam, és még nagyobb lett számomra és örökre példaképem nekem a protestáns tiszteletesnek. Katolikus paptestvéreimmel ott voltam a temetésén őszinte részvétellel, gyászban és kétségbeesésben, hogy mi lesz ezután, mert a Püspök távozásával Erdély földje se terem oly gyakran ekkora embereket. Láttam ott az egyik koszorúra felkerült magyar trikolórt és annak gonosz el-tüntetésére is felfigyeltem. Még fájdalommalosabban hasított belém a gondolat, ahol ilyesmi történne, ott nagy a veszély. És történtek még szörnyűbb dolgok is azután, de Áron püspök és más mártírok szelleme meg-őrízte és hisszük, hogy megőrzi Erdélyt és székely, magyar népét.

Tamási Áronnak, barátjának mondta egyszer, hogy sok mindent meg lehet imádságos étellel teremteni, „ha az Isten is székely volna, Áron püspök, mi hisszük, hogy az is, és ezért énekeljük imánkban: Ne hagyj elveszni Erdélyt, Istenünk!” Szent éleled, szellemed segíts minket ebben. Ezért vagyunk itt és emlékezünk.

Ámen.

B. L.

Józan Miklós püspökünk szobrának felavatása Lakiteleken...

1998 áprilisában a Lakiteleki Népfőiskolán tartott unitárius nap zárásában elhangzott Lezsák Sándor részéről, hogy a megálmodott ökümenikus szoborparkban helyet kap majd Balázs Ferenc szobra is. Időközben megszűntek az első szobrok, mindenik egy-egy mártír-püspököt mentve át a feledésre hajlamos jövőnek: Mindszenty József, Romzsa Tódor, Ravasz László, majd együtt a mi Józan Miklós püspökünkkel, egy hetel előbb Márton Áron, az ősszel következik Ordass Lajos. Miért Józan Miklós és nem Balázs Ferenc? Jelen sorok írója szorgalmazta ezt és egyezett meg Lezsák Sándorral, hogy majd egy másik eszméje, a népfőiskolai mozgalom nagyjai közt ott lesz a képviselő úr eszményképe más zászlóvivőkkel együtt, de a mártírok sorába Józan püspök illik bele a miénk közül. Egyházunk megszavazta a szükséges anyagi alapot, gyűjtést is indítottunk nem kis sikerrel – de nagyobbra számítottunk, hiszen az anyaországi unitárius egyház és gyülekezeti atyja volt a püspök – és az erdélyi anyaegyház is 100000 forinttal támogatta a 240000 forintba kerülő emléksobrot. Püspök urunkkal, hármasban végzett egyeztetések után, Lezsák úr intézte a műsor szervezését. Mi igyekeztünk toborozni a híveket, az érdeklődők figyelmét lapunkban felhívtuk, sajról szájra adtuk, de mégis megdöbbentett a fővárosi gyülekezetek közömbössége egykori nagy lelkesűk, püspöki helynökünk, majd püspökünk emléke iránt. Szinte az utolsó percben tudott egyik atyánkfia egy félbusznyí érdeklődőt összetoborozni az ünnepségre. De annál szebben és jobban sikerült minden. Az avatást megelőző héten a Szabadegyetemnek voltak előadásai és szombatra is maradtak sokan a mi ünnepünk kedvéért. Gyulai Endre szeged-csanádi megyéspüspök előadását a magyar kereszténység helyzetéről Andrási György egyházi tanácsos, majd Kovács Sándor teológiai tanár előadásai követték az anyagyházból. Hóni egyházunk helyzetéről Balási László szólt.

A kápolna előtt az ökümenikus istentiszteletet Rázmány Csaba püspök tartotta. A sikerült szobor mellett az emlékbeszédet Szabó Árpád püspök tartotta, méltató szavakat mondott Gyulai Endre püspök, Szabó Tamás református lelkész, Csallóközi Zoltán főosztályvezető, Pásztor Bazil görög katolikus lelkész. Szabó Imrefia Béla művész alkotását a két unitárius püspök leplezte le és áldotta meg a többi szolgálattevő lelkéssel együtt. Balási László püspökhelyettes megköszönte mindenkinek a hozzáállását, az emlékszekereket, köztük a Józan Mária ajkáról elhangzott unoka-emlékeztet. Halálját fejezte ki Lezsák Sándornak ezért a megálmodott emlékparkért, amelynek jelképes üzenetével, erejével össze kívánja fogni mindazokat, akik közé a múlt és a jelen is annyi és akkora válaszfalt emelt. A köszönettel együtt hangzott el egy történelmi jóváértel is Nagy Gáspár költő gondolatait szellemében: A holtakat el kell temetni, a gyilkosokat meg kell nevezni Józan püspök – fogalmazott a főgyűző – úgy került a mártírok közé, hogy valóban életet adta unitárius keresztény eszméiért. Annak idején az ún. vészorszakban püspöksávjával együtt Kolozsváron adta, amíg lehetett a menleveleket zsidó honfitársainak, az áttérési igazolványokat. Százakat, ezeket mentettek meg, amíg a nagy szorítás őket is nem vesztélyeztette. A haláltáborokból visszatérők néhány bosszút állt, amiért őt nem kaphattak már menlevelet és egyik sétája alkalmával úgy megverték, hogy abba halt bele. Ezt a család leszármazottai is megerősítik. De tudott dolog, hogy a holocaustból visszatértek java része az „új eszme”, a kommunizmus szolgálatába szegődött és ezért nem volt szabad kutatni, hangoztatni, hogy minek lett az áldozata az ősz püspök. Utána még inkább nem volt tanácsos emlegetni. Végre most előjött az ideje az igazságszolgáltatásnak, az igazság kimondásának. Ezért egyeztünk a mi püspökünk is!

Lezsák Sándor zárásával után Egyházunk főgondnoka, Mikó István megkoszorúzta az emlékművet, koszorút helyeztek el egyházi szervezeteink és egyszerű részvevők is. A lélekemelő ünnepséget hangulatos vacsora zárta.

B.L.

Rázmány Csaba püspök szoboravatási prédikációja

Textus: 2. Péter 1. 12-13. „...nem mulasztatom el, hogy mindenkor emlékeztessélek, noha tudjátok ezeket, de helyesnek tartom, hogy míg ebben a földi pásztorban vagytok, emlékeztetéssel ébresszessétek titeket”.

Van egy dolgozata Józan Miklós boldogemlékeztető püspökünknek, melyben a hitvallás és a nemzet fogalmát fesszegeti, magyarázza. A hitvallással kapcsolatosan Józan Miklós azt mondja, hogy gyökerei megtalálhatók az őszövétségi kultikus istendicséret (hoda) - és az újszövetségi vallástétel (homologia) értelmezésében, mely utóbbi eszkatologikus jellegű.

A „nemzet” vagyis a „natio” fogalmát a dogmatika nem is tárgyalja, helyette a „nép” (a populus) fogalmat használja, és erre vonatkozóan megjegyzi, hogy ez a fogalom az emberi formák legősibbje, amit a közös nyelv, a közös kultúra esetleg a közös vallás tart össze. Ilyen népi közösségben az egyén

otthon érzi magát. Ugyanakkor ez a népi közösség hosszú távon csak akkor életképes, ha megmarad a hitben és a nemzetben.

E nagyszerű alkalommal, amikor arról emlékezünk, aki előttünk járt és tudásával, emberi méltóságával, tisztességével és becsületével példát adott mindnyájunknak, felteszem a kérdést.

„Szükséges-e, hogy a hit összekapcsolódjon a nemzeti öntudattal”? Vagyis unitárius hitem magyarsággal? A kérdésre a felelet. Természetesen az, hogy: IGEN! A szellemi összetartozás, a határokon túl élő testvéreinkkel való állandó kapcsolat fenntartása, mert csak ez biztosítja számunkra a nemzeti egységet, a történelmi jövőbe való hitet, amelyet ha összekapcsolunk a nemzeti érzéssel is, hiszünk, hogy megtagrto erő lesz népünk számára. Egyedül szeretem a hazát és Istenre bízom sorsát, ugyan-

A MILLENNIUM JEGYÉBEN

kor én is mindent megteszek annak érdekében, hogy fejlődjön és virágozzon. És itt jusson eszünkbe Németh László, aki egyszer feltette azt a kérdést, hogy ki a magyar? Ugyancsak ő erre a kérdésre így válaszolt: az, aki annak vallja magát! Ez igaz, de nem elég, hogy valaki csak magyarnak és unitáriusnak vallja magát, hanem ezért rengeteget kell dolgozni és ezért rengeteg áldozatot kell hozni, mint tették azt drága őseink 433 éven át a megmaradásért, a hitért és a nemzetért. Mit kell tennünk és milyen áldozatot kell hozunk a további megmaradás érdekében? Elsősorban mindent meg kell tennünk azért, hogy ne temessünk többet, mint amennyit keresztelünk, mert akkor nemsokára önmagunkat számoljuk fel, továbbá erdélyi testvéreink segítségével, az áttelepültek pontos lakcímének közlése által meg kell keresnünk minden unitárius családot az anyaországban, és őket lelki gondozásban kell részesítenünk. Itt és most áldozatot hozni és áldozatot vállalni, hitünkért és nemzetünkért a ránk háruló legsúlyosabb kötelesség.

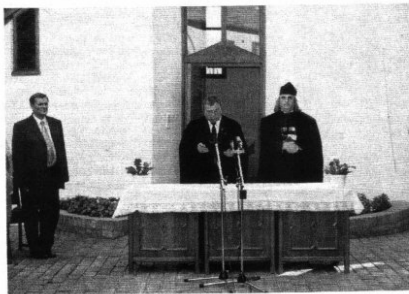
És amiről még röviden szólni szeretnék, az nagyon fontos ebben a törekvésünkben és ez nem más mint az ősök az elődök tisztelete. Évfordulóinknak méltósággal való megtartása itthon és a határokon túl mindenhol a világban, ahol magyarok élnek, és akik még nem feledték el nyelvüket, hitüket, hazájukat és őseiket. Hogy miért? Azért, mert példájukon buzdulhatunk és tőlük tanulhatunk. Azért kell nagyjainknak emléket, szobrot állítanunk, hogy lássa az utókor, hogy mit kell tenni, hogy hozzájuk hasonlókká válhassunk. Hiába hirdetünk mi akármít, hiába küldjük gyermekeinket iskolába, templomba, vallásórára, ha mi magunk nem mutatunk nekik példát az életben, legyen az lelki, tanári, munkás, vagy szülő, mint ahogyan példát mutatnak nekünk a mi drága őseink, nemzetünknek és egyházunknak nagyjai, akkor soha nem fogunk, sem megmaradni sem jövőt építeni.

Aki figyeli az írott vagy elektronikus sajtót, az olvashatta, láthatta, hogy manapság sok szó esett az ünnepekről, az ünneplésről, az ünneplés költségeiről, azok indokait, vagy eltiltott mivoltáról. Senki nem tudná megmondani, hogy hányan lehetnek azok, akiknek agyából az elmúlt 50 esztendő kimoszt az a parányi kamrát, ahol azok az érzések erednek, születnek, melyek a napi létezésnél nagyobb szellemi és erkölcsi távlatokat nyitnak, ahol az ember éppen azáltal válik emberré, hol a földi érdekeknél távolosabban tud gondolkodni és érezni. Ahol az ember önmagát egy közösség, egy nemzet tagjaként értelmezi, s e közösség összetartozásának eredményeként tud örülni a közösséggel, legyen az család, egyház, baráti kör, vagy nemzet. Ezek hallatán jut eszembe Mózes áldása: „megáldalak benneteket, hogy áldás legyetek egymás számára a hosszú és nehéz úton”. Ez ünnepi órán így imádkozunk Istenünkhöz megköszönve, hogy velünk volt és velünk van ünneplésünkben, és kérünk tőle erőt, hogy egymás számára lehessünk áldás, hitre, nemre és vallási hovatartozásra való tekintet nélkül, további fennmaradásunk érdekében a harmadik évezredben. Ámen!

... A GONDVISÉLŐ ISTEN ÁLDÁSA ÉS ÖRÖKKÉ MEGTARTÓ EREJE LEGYEN NAGYNEVŰ PÜSPÖKÜNK EMLÉKMŰVÉN, HOGY EBBEN A HÍRNEVES PANTEONBAN MÉLTÓAN HIRDESSE TISZTA UNITÁRIUS HITVALLÁSUNKAT, TOVÁBBÁ NEMZETMEGTARTÓ TÖREKVÉSEINKET, MELLYEL TÖBB MINT NÉGY ÉVSZÁZADON ÁT SZOLGÁLTUK EGYHÁZUNKAT, HAZÁNKAT ÉS NEMZETÜNKET.

ÁLDJ MEG MINDAZOKAT, AKIK HOZZÁJÁRULTAK EZEN ÜNNEPSÉG MÉLTÓ MEGTARTÁSÁHOZ, HOGY EZZEL IS BIZONYÍTSSUK SORSKÖZÖSSÉGÜNKET ÉS EGYÜVÉ TARTÓZÁSUNKAT HATÁROKON INNEN ÉS AZOKON TÚL.

LÉGY ÉS MARADJ VELÜNK ÉS A MI SZERETTEINKKEL, MOST ÉS MINDÖRÖKKÉ! ÁMEN!

Lakitelek, Józán Miklós szoboravatásán

(Balról jobbra:
Lezsák Sándor képviselő,
Rázmány Csaba püspök,
Balázs László főjegyző)

A világosságban élő és szolgáló ember

Élet a sorsom. Millió csatornán

Arany sugárba, vérbe áradó;

Jövőre-múltra üdőt-álmot szórán,

A pillanatban örökkévaló.

Ezt az életét magasztosult sorsot próbáljuk most tetten érni, és megidézni az emlékezt átlát, amikor hitünk és szeretetünk tükrében a pillanatban meglettük az örökkévalót.

Józán Miklós az Unitárius Egyház 26. püspöke volt. 1869-ben született Tordatúron. Kántortanító édesapját korán elvesztette, mostohaapja, Borbély Lajos tordai kovácmester nevelte fel. Tordán és Kolozsváron tanult az Unitárius Kollégium kiváló növendékéül, majd az Unitárius Teológiai Akadémia hallgatója lett. Teológiai tanulmányai befejeztével egyházunk akadémistaként Angliába küldte, ahol három évet töltött, amelyre mint élete egyik leg szebb időszakára emlékezett vissza. Később is megkapcsolat tartott fenn az angliai és amerikai hittestvéreinkkel. Többször képviselte egyházunkat nemzetközi konferenciákon és kongresszusokon.

Lelkészi szolgálatát Polgárdiban kezdte, majd 1896-ban Torockó híva meg, ahol három évig szolgált. Ugyanez évben alapított családot. Házasságát Isten három fiúgyermekkel áldotta meg. Szolgálatá mély nyomokat hagyott a gyülekezet lelki életében.

1899-ben került a Budapesti gyülekezet élére; lelkészi, hitoktatói, majd esperesi és püspöki vikárius minőségben 42 éven át irányította. Az I. világháború végéig az óriási kiterjedésű egyházközösségek egyedül látott el minden szolgálatát, ami olyan teljesítmény, melyet csak egy testben és lélekben egyaránt erős ember vihetett véghez, amilyen Józán Miklós volt. Életének és munkásságának fénykorára arra a négy évtizedre esik, melyet Budapestben töltött, s amely alatt az unitárius névnek, gondolatnak és egyházunk általános megbecsülést és tiszteletet szerzett. Rádiós beszédeit széles körben hallgatták és értékelték felekezeti hovatartozás nélkül. Ezeket az írásokat, amelyek egy részét ő maga „költemények prózában” nevezte, később összegyűjtötte és „Aratás”, valamint „Szemlő szeme” címen könyv formájában kiadta.

Észak-Erdélynek az anyaországához való visszatérése után az 1941. június 29-én Marosvásárhelyen tartott Zsinati Főtanács egyházunk püspökévé választotta. Megválasztásakor 72 éves volt, amikor az ember alkotó tevékenysége már hanyatlóban van. Ő azonban élete végéig tevékeny volt s érdeklődése sok mindenre kiterjedt. Bölcs józansága és gazdag életpasztya sok nehézségen segítette át egyházunkat.

Életének középpontjában a család állott. Számára családdá szűkült a világ és világgá tágult a család. Ebben a családban mindenkit küzdött, mindenkit szeretett. Egyházát és a magyarságot is családnak tekintette s mint jó pásztor öröktől szüntelenül felelt 1946. január 11-én bekövetkezett haláláig.

Józán Miklós egész életét egyetlen fogalom uralta, amely meghatározta mind szolgálatát, mind hit- és életfelfogását s ez a világosság volt. Ez vezette el őt Istenhez, hogy a belőle kisugárzó örök fényben megtalálja helyét a világban, felvegye a küzdelmet a sötétség erőivel szemben s ezt a világosságot elvigye embertársaihoz is, mint a lélek és szellem legszentebb értékét. Nem véletlenül választotta püspöki beiktatásakor tartott egyházi beszédé-

nek alap gondolatként János I. leveléből: „Ez pedig az az üzenet, amelyet tőle hallottunk, és hirdetünk nektek, hogy az Isten világosság, és nincs benne semmi sötétség.”

Már a teremtés hajnalán elhangzott a szó: „Legyen világosság” – és lett világosság. Isten a világosságban önmagát ajánlotta fel a világnak drága ajándék gyanánt. S azóta is, az évszázadok és évezredek folyamán, naponta megújul ez a teremtő szózat. Így lett a tapogatózó hitből – diadalmas vallás, az ismeretből – tudomány, a képzeletből – művészet, s a legmagasabb isteni tulajdonságból, a szeretetből – szolgálat.

Jézus nemcsak Istenről tanította, de önmagáról is ezt mondja: „Én vagyok az Életnek ama világossága...Amíg veletek vagyok, járjatok világosságban...” Ő tehát joggal elvárhatja, hogy a nevét viselő Anyaszentegyház templomaiban és iskoláiban, társadalmi intézményeiben és szervezeteiben, hitvallásában és szolgálatában is ezt az életet, a világosságot teremtő és éltető, újjászülő és csodátévő lelket vigye diadalra.

Unitárius egyházunk történelme folyamán mindig magáévá tette ezt a nemes törekvést, amely megegyezett hitbeli meggyőződésével, tisztult erkölcsi felfogásával és az emberiség iránt táplált kötelességérzet mellett, a magyar nemzet iránti önfeláldozó szeretetével.

A világosságban kiteljesedő tudás és szeretet – a mi szellemi fegyverünk. Hűtlenség lennének a hit és lelkiismereti szabadság szent örökségéhez, ha fegyvereinket arra használnánk fel, hogy ablakainkon, ill. lelkünkön minden oldáról beragogyó világosságot elhomályosítsuk.

Mindaztól legyen tőlünk – hiszen mi Isten országának megvalósulására törekszünk. Jelszavunk: unitas, libertas, caritas. Dicsőséges Isten – boldog emberiség.

Józán Miklós hosszú élete alatt sok szép prédikációt mondott, de legszebb prédikációját is szívesen beszélt az ő példás élete. Pénztárcája a bibliai szegény asszony vékdíjához és korsójához volt hasonlatos, amelyből sohasem fogyott ki az irgalmasság és szeretet lisztje és olaja. Szegénységében is tékozló volt, mert azt tartotta, hogy az ember legnagyobb gazdagsága az a jó, amit másokkal tesz. Nem hiába társalkodott egykor a Székelykő ármánykában Adorján Manassé szellemével.

A jó pásztor életét adja a juhaiért. Józán Miklós életét adta azért az anyaszentegyházért, amelyetől sokan még az adófizetéseket is sajnálják. Életét adta a hazáért, amelyet sokan megtagadtak és elárultak.

Az unitáriusok megoszthatatlan lelki közössége, a határokon innen és túl, egyben közösségben mindazokkal, akiket most együtt tisztelünk, tisztelettel és áhítattal hajtja meg az elismerés zászlaját a jó pásztor emléke előtt, mielőtt meliszobrárt felavatjuk. Hálát adunk a gondviselő Istennek, hogy őt nekünk adta és hogy szolgálhatta egyházát és népet verőfényes gyönyörű években és vízzvaroktól terhes időkben egyaránt.

Félt...Diadalt űl, győz az igaz ember; Magasba vivó, szárnyas szerezemmel; Csillag az égben egy-egy nyomoka: Hol ő világit, nincs ott éjszaka. Mártíremléket és példaadó életét megőriztük!

Dr. Szabó Árpád erdélyi unitárius püspök

AZ ERDÉLYI UNITÁRIUS EGYHÁZ RÖVID TÖRTÉNETE

Az unitarizmus a reformáció radikális ágaként alakult ki Erdélyben a 16. század második felében. Reformátora az egyházalapító Dávid Ferenc, aki 1520 körül született Kolozsváron. Apja Hertel Dávid szász kézműves, anyja magyar származású. Apja keresztnéve után Dávid Ferencnek, ill. Franciscus Davidis-nek nevezte magát. Szülővárosában és Gyulafehérváron, majd Németországban a frankfurti és wittenbergi egyetemeken tanult. A reformáció híveként vallotta, hogy az egyháznak fejében és tagjaiban meg kell újulnia, ha hivatását be akarja tölteni.

Dávid Ferenc reformátói tevékenysége beilleszkedik az erdélyi reformáció fejlődéstörténetébe, mint annak természetes következménye. Erdélyben először a lutheri reformáció vert gyökeret az 1540-es években, melyhez a szász közösség csatlakozott. Az 1550-es évek végén a lutherinál radikálisabb helyét – sacramentarius – reformáció jelentkezett, a magyarság többsége a hitújításnak ezt a formáját fogadta el. Dávid Ferenc ellentétben a lutheri és helvét irányzattal, a hitújítást nem tekintette befejezettnek, a reformációt a Biblia alapján folytatta. A keresztény vallás dogmái, illetve tanításai közül csak azt tartotta meg, amelyeknek bibliai alapjuk van, és az érteleme által elfogadhatók. Így került vizsgálat alá a szentháromság dogmája is, melyről megállapította, hogy nincs szenttrízi alapja, ezt a hittétele teológusok és zsinatok foglalmazták meg a 4-6 században. A Biblia egyisten tanához tért vissza. „Nincs az egész derék szentírásban világosabb és nyilvánvalóbb tudomány, mint az egy Istenről szóló tudomány”, írja egyik munkájában. Dávid Ferenc tanítása nyomán 1566–1571 között nyilvános hitvitákra került sor, melyeken maga a fejedelem, János Zsigmond, a nemesség, és az erdélyi papság is nagy számban vett részt és bevonták a népet is. Az unitáriusok által kezdeményezett és vezetett hitviták a szabadság és türelem volt az uralkodó hangulat. Hírdették, hogy Isten ígéjét nem lehet tűzzel és vassal terjeszteni, az evangélium hirdetése nem kíván erőszakot, és a vallás kérdésében nincs helye a kényszerítésnek.

Ebben a szemlemben fogalmazódott meg és hirdették ki az 1568. január 6–13 napján Torodán tartott országgyűlésen a lelkiismeret- és vallásszabadság törvényét, amely egyedülálló a korabeli Európában; ennél messzebbre a vallásszabadság tere egyetlen ország sem ment el a 16. században. Tekintettel arra, hogy ezzel a törvénnyel a katolikus, lutheránus és református mellett az unitárius is közigazgatási részesült, az Unitárius Egyház ezt az időpontot tekintti születése dátumának. Ezt erősítette meg a Marosvásárhelyen, 1571-ben tartott országgyűlés. Az 1570-es évek elejére a legtöbb magyar lakta faluban és városban otthonra talált az új vallásfelekezet, sőt át-sugárzott a magyarországi részre, az Alföldre, a Partiumba és Baranyába is. Kialakult az unitárius egyház önálló szervezete, az erdélyi protestáns egyházakéhoz hasonlóan. Az egyház irányítását a lelkészek végezték, akiknek számát sejtjük az 1578. évi tordai zsinat, amelyen 322 unitárius lelkész volt jelen.

Az **unitárius** elnevezés, amely először az 1600-ban tartott létfalvi országgyűlés vallási határozatában fordul elő, a latin

unus, unitas szóból származik. Jelentése: Isten oszthatatlan egységét valló, egyistenhívő.

Az unitarizmus kezdetől fogva felkarolta az oktatás és a művelődés ügyét. Az iskolákat a korabeli protestáns iskolák mintájára szervezte. Az egyházközségi népiskolák mellett működtek az ún. „partikulák” (Pl. Torockó, Hidvég, Radnót, Szenterszébet). Magasabb fokú volt a tordai, dési, marosvásárhelyi, nagyenyedi és gyulafehérvári, ahol gimnáziumi tananyagot tanítottak. A továbbtanulni szándékozók Kolozsváron folytathatták tanulmányaikat az övéri főiskolán, mely 1557-ben létesült. Két tagozata volt: filozófia és teológia, mely világi pályákra és lelkeszi szolgálatra készítette elő az ifjakat. Első rektora Dávid Ferenc volt, utána Sommer János, Paleologus Jakab, Hírnagy Demeter, Bogáti Fazakas Miklós, Enyedi György következtek. Ez utóbbit, akit az unitáriusok Platonjónak neveztek, híres teológus, az egyház harmadik püspöke, kiemelkedő teológiai munkájában az „Explicationes...” ban az unitárius reformáció bibliai igazolását fejté ki. Halála után munkáját Torockai Máté püspök fordította le magyar nyelvre és adta ki 1620-ban. A külföldön is nagy elismerést szerzett munkát Groeningben is kiadta 1670-ban.

A vallásszabadság szellemében azonban nem hatott sokáig. János Zsigmond korai halála, az ellenreformáció térhódítása, a vallási és politikai türelmetlenség felerősödése, a további vallásújítást tiltó törvény erőszakos alkalmazása első sorban az unitarizmus ellen irányult. Dávid Ferencet, az innovációs törvény megszegésével és hitújítás vádjával várfogságra ítélték; Déva vára börtönében halt mártírhalt 1579-ben. Csaknem 300 esztendőig tartott az unitárius egyház létét való küzdelme, amely alatt elvesztette híveinek és templomainak mintegy kétharmadát. A teljes megsemmisüléstől csak Isten gondviselése és a hívek hűsége kártartása és áldozatvállalása mentette meg. A Habsburg-uralkodókházt által támogatott ellenreformáció első sorban az unitáriusok ellen irányult. Templomok, iskolák elfoglalása előbb kérsre, azután közigazgatási erővel, majd katonai hatalommal állandó lett. Legtöbbet az unitárius egyház veszített, első sorban Kolozsvárt, köztük 1716-ban a kolozsvári főtéri templomot a nyomdával együtt, majd a piactéri főiskolát is, amelyek 150 évig voltak az unitáriusoké. Kiemelkedő egyházmentő szolgálatot végeztek püspökeink: Almási G. Mihály, Szentábrahám Mihály, Ágh István és mellettük a világi vezetők, a létrejött gondnoki, felügyelői gondnoki és főgondnoki intézmény által. Szükségessé tartom megemlíteni a lengyelországi unitáriusokat, akiket az ellenreformáció ösztönzésére a lengyel országgyűlés 1660-ban arra kötelezett, hogy vagy térjenek át a katolikus vallásra, vagy hagyják el az országot. Nagyon sokan az áttérést választották, de jelentős volt azoknak a száma, akik inkább elhagyták hazájukat, de vallásukról nem mondtak le. Ezek egy része Németalföldre, Angliába, Svájcba vándorolt, de egy nagyobb csoport Erdélybe jött és nagy részük Kolozsváron

A MILLENNIUM JEGYÉBEN

telepedett le, ahol önálló egyházközséget szerveztek. 1793-ban a kolozsvári unitárius templom építések orladták ingóságait és beolvadtak a magyar unitárius egyházközségbe.

Az egyház külső és belső megújulása, a II. József uralkodó által, 1781-ben kiadott *Tűrelmi Rendelet* kihirdetése után veszi kezdetét. 150 évi tilalom után 1787-ben újra megjelenhettek az unitárius kiadványok. Az elvett templomok és iskolák helyett újak épültek; e korszakban mintegy 50 templom és iskola vagy újul megépül önerőből, a hívek áldozatkészségével. Az új templomok közül kiemelkedik az 1792–1796 között épült kolozsvári templom, amely a városnak ma is egyik legszebb késő barokk stílusban épült műemlék temploma. Lázár István püspök meglátogatta az egyházközségeket, számba vette a gyülekezetek vallásos életét, vagyoni állapotát és a tapasztalatokról olyan értékes, részletes feljegyzéseket foglalt jegyzéskönyvekbe, amelyek ma is legfőbb kútfőirásai az egyház 18. századi történelmének.

A belső megújulást jelzik az egyház belső életének átszervezése és megújításra, a hatáskörök szabályozására, az iskolák működésére, a vallásoktatásra vonatkozó reformok, amelyeknek kezdeményezője és munkása Körmöczy János volt, a kolozsvári főiskola rektora, majd az egyház püspöke. A tanügyi reformok, a magyar tanítási nyelv bevezetése, ennek megfelelő új tankönyvek bevezetése 1841-ben, Brassai Sámuel főiskolai tanár nevéhez fűződik. 1821-ben kezdődik a kapcsolatok felvétele az angol unitáriusokkal, majd 1831-ben Bölöni Farkas Sándor észak-amerikai utazása kapcsán az amerikai unitáriusokkal.

Az 1848–49-es magyar szabadságharc bukásával 12 éves küzdelem folyt az egyház és az osztrák abszolutizmus egyház- és iskolaellenes politikája között, majd annak hanyatlásával kedvező körülmények alakultak ki az egyházi élet további fejlődésére.

Kriza János püspökké választásával alkotó munka korszaka vette kezdetét. Püspöksége idején egyházunk, 1868-ban először ünnepelhette szabadon fennállása 300. évfordulóját. Az unitárius teológiai és vallásos irodalom gazdag tartalmú kiadványai látnak napvilágot, beindul az első, általa szerkesztett unitárius folyóirat állandó folyóirat a *Keresztény Magvető*, (1861) amely kisebb-nagyobb megszakításokkal ma is az egyház egyik legfrankosabb kiadványa. Később az 1867-es kiegyezést követő szabad szellem térhódítására, a 19. század végén, illetve a 20. század első évtizedeiben tovább tart az egyház konszolidálása: új templomok épülnek, egyházi és iskolai reformok születnek. Megerősödik a kapcsolat a külföldi unitárius egyházakkal.

Az 1876-ban püspökké választott Ferencz József több mint fél évszázados püspökségének idején, a kedvező körülmények is hozzájárultak az egyház szervezeti élete és anyagi helyzete további erősödéséhez. A valláserkölcsi élet fejlesztése érdekében megalakulnak az egyházszervezeti intézmények, a Dávid Ferenc Egyet, a Nőszövetség és Ifjúsági Egyet. Rendszeres havi folyóiratok az egyházi-teológiai kiadványok jelennek meg. Berde Mátyás jótévő hatalmas vagyonát az egyházra hagyja, amelynek alapítványa lehetővé tette a koloz-

vári, főiskola és a székeskeresztúri gimnázium új épületeinek a felépítését.

A fejlődést előbb az I. világháború és az azt követő kisebbségi lét kitaszítottasága állítja meg. Erdélynek Romániához való csatolása új korszakot nyitott meg népünk és egyházunk életében és történelmében. Románia akkori alkotmánya biztosította ugyan a vallásfelekezetek szabadságát, de kimondta, hogy az ortodox vallás az ország államvallása, a görög katolikusoknak pedig elsőbbsége van a többi felekezettel előtt.

Az új körülmények között különös hangsúly tevődött a felekezeti oktatásra. 1918-ban 26 elemi, 2 középiskola és a lelkesítő Teológiai Akadémia fenntartása, korszerűsítése és fejlesztése nagy anyagi terhet jelentett híveinknek. Ugyanis a pénzalapok és alapítványok a háború következtében megsemmisültek, a földet nagy részét az 1921-es földreform kisajátította. Egyházunk a többi felekezettel együtt, az iskolák fenntartására 1922-ben bevezette az egyetemes adót, később pedig az egyházi tisztviselői adóját is. Az iskolaügy fejlődését mutatja, hogy az 1930-as évek végén 36 elemi, 2 középiskolát, 1 gazdasági iskolát, a Teológiai Akadémiát, valamint 1 leányotthoni diák bentlakást tartottunk fenn. Széles körű munka indult meg a népművelés, a népművelés terén is. Balázs Ferenc mészki lelkes az Aranyosmentén népfőiskolát indít, szövetkezetet létesít a gazdasági helyzet segítésére.

A második világháború majd az azt követő egyház- és vallásellenes kommunista diktatúra érzékenyen érintette egyházunkat is. Az elhett négy és fél évtized az elnyomás, elnemzetlenítés, ateizmus, műemlékek és falvak rombolásának korszakát jelentette. Az állam megfosztotta egyházunkat a megmaradt anyagi alapjainak többségétől. A tanügyi reform keretében felszámolta az egyházi iskolahálózatot. A teológiai hallgatók létszámának állandó csökkentésével nagyfokú lelkesedést idézett elő. Mindezek ellenére egyházunk mégis élt, mert minden erejét megmaradására fordította, jelen volt az országban és szolgálta híveit és népünket, a lehetőségekhez igazodva.

Néhány mondat az egyház hitelveiről, szervezetéről, jelenéről

Az Unitárius Egyház hitelveinek alapjai a Bibliában megörökített jézusi evangéliumban gyökereznek. Az unitárius hit alapvető tanításai:

– Isten oszthatatlan egysége, aki teremtő és gondviselő Atya;

– az ember, mint Isten gyermeke hittel, okos értelemmel, szabad akaratral, lelkiismerettel és szeretettel rendelkező legmagasabb rendű teremtmény, aki arra hivatott, hogy a Jézus által megfogalmazott magasabb rendű életforma, az Istenország megvalósításán munkálkodjon;

– Isten oszthatatlan egységéből következik Jézus ember volta, aki evangéliuma és példája által mutatja az emberiség számára az Istenhez és felebaráthoz vezető utat;

– a szentlélek a világban és az emberben folyamatosan munkálkodik, jóra ösztönöz isteni Lélek ereje;

A MILLENNIUM JEGYÉBEN

– az Egyház a maga célját az Isten és ember szolgálatában határozta meg.

Az Unitárius Egyház szervezetiileg a zsinatpresbiteri alapelv, az erkölcs és a jog alapján, saját hatáskörében, önmagá által alkotott törvények és rendszabályok alapján, fokozatos hatóságok által kormányozza önmagát. Ezek a hatóságok első fokon az egyházközségi, második fokon az egyházköri (esperesi) és harmadik fokon az egyházi (püspöki) főhatóság.

Az egyházközségek hatóságai: a közgyűlés és a keblitanács; az egyházköri hatóságai: a közgyűlés, az egyházköri tanács és az esperesi vizsgálószék; az egyház főhatóságai: a Zsinat, amely háromvenként, az Egyházi Főtanács, amely évente, és az Egyházi Képviselő Tanács, amely negyedévenként tartja rendes üléseit.

Az egyház híveinek összlétszáma az 1992-es népszámlálás adatai szerint 76600 (keresztény évek 1861). Unitárius Közlöny (kéthavonként), Unitárius Szószék (félévenként), Könyvtár (évente). Egyéb egyházi kiadványait az 1995-ben alapított házi nyomdájában jelenteti meg.

A lelkészek képzése 1948-tól a reformátusokkal, magyar és szász evangélikusokkal közös kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Fakultásán történik, ahol az elméleti képzés időtartama öt év.

Az Unitárius Egyház mindig nagy fontosságot tulajdonított az oktatás-nevelés ügyének, az elemi szinttől a legmagasabb fókig. Létszámához viszonyítva erején felüli áldozattal létesítette és tartotta fenn iskoláit. 1993-tól újra indította az állami segítséggel működteti két felekezeti középiskoláját: a Kolozsvári Unitárius Kollégiumot és a Székelykeresztúri Unitárius Gimnáziumot.

Az Egyház szoros kapcsolat tart fenn, elsősorban a magyarországi, de az észak-amerikai és angliai unitárius egyházakkal is. Alapító tagja az 1900-ban megalakuló unitárius és szabad- elvű egyházak világszervezetének (International Association for Religious Freedom – IARF–)

Egyháznak, mint már említett tettünk róla mindig nagy fontosságot tulajdonított az oktatás-nevelés ügyének, az elemi szinttől a legmagasabb fókig. Létszámunkhoz viszonyítva erőn felüli áldozattal létesítettük és tartottuk fenn iskoláinkat. 1993-tól újra indítottuk az állami támogatással működtetjük két felekezeti középiskolánkat: a Kolozsvári Unitárius Kollégiumot és a Székelykeresztúri Unitárius Gimnáziumot (Teológiai Líceum néven).

Az Egyház az 1948-ban megszűntetett egyesületek közül 1990 után újra beindította a Dávid Ferenc Egylet, a Lelkészek Országos Szövetsége, Nőszövetsége és az Ifjúsági Egylet működését.

A **Dávid Ferenc Egylet** alapítási éve 1885. Működését a megalapításkor megfogalmazottak célkitűzéseiben folytatja: „Az unitárius keresztény vallás hit és erkölcsudomány és neve-

léstan körébe tartozó elvek és kérdések tisztázása és terjesztése, a keresztény vallás és erkölcsi élet ápolása és emelése”.

Az **unitárius lelkészek szövetsége** is újra szerveződött. Célkitűzéseit az 1896-ban megfogalmazott alapelvek szerint fogalmazta újra: „a lelkipásztori működés körébe eső gyakorlati és elméleti kérdések szakszerű és tudományos megvilágítása, a kártársi szellem erősítése, ápolása”.

A gazdag hagyományokkal rendelkező **nőszövetség**, 1910-ben kezdte működését. Hosszas kényszerűsünet után, 1990-ben Unitárius Nők Országos Szövetsége néven újra alakult és tevékeny részt vállal az Unitárius Egyház életében, de a civil szervezetek munkájában, valamint a hazai és nemzetközi ökumenikus nőmozgalomban is. Jelenleg 84 tag szervezete van, ezek az egyházközségek keretében működnek. Legfőbb célkitűzései között a szociális tevékenység (külön segélyalap a rászorultak támogatására), oktatás (különböző tanfolyamok szervezése), hagyományörzés (a tiszta forrásból származó eredeti népi kézmunka felelevenítése) szerepelnek.

Az első unitárius **ifjúsági szervezet** 1900-ban alakult, ma Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet néven fejt ki gazdag tevékenységét. Elsődleges célja, hogy tagjait egységben tömörítse és képviselje társadalmi szinten, segítse őket hitük megállásában, jövőt teremtes munkájukban. A szabad- elvű vallásosság és hagyományos unitárius értékek (törlem, nyitottság, szabad gondolkodás) ápolásával, az igazságosság és esélyegyenlőség hirdetésével biztosítani szeretné egyrészt az unitárius vallás fennmaradását és terjedését, másrészt a társadalom európai irányultságú fejlesztését, s lehetőséget teremtes közművelődési tevékenységre. A vallás-erkölcsi értékek terjesztése mellett a nemzeti hagyományok megőrzéséből és fejlesztéséből is részt vállal, a társadalmi problémák megoldását diakóniai és szociális munka felvállalásával segíti.

Az 1989-es változások után előállott új helyzetben az egyház sok vonatkozásban új feladatokkal és lehetőségekkel találja szembe magát. Híveink nagy anyagi áldozatával és külföldi, elsősorban az észak-amerikai testvérgyülekezetek támogatásával sikerült ugyan hat új templomot felépítenünk és további három építését elkezdenuk, de a feladatok vállalása és céljaink megvalósítása sok-sok nehézségbe ütközik. Gazdasági nehézségek, buktatók, lelki-erkölcsi szorongatások, kisebbségi sorsunk számtalan nyomorúsága nehezíti ránk.

Mégis a küzdelmek súlya alatt, a nehézségek ellenére is szeretnénk reménységgel és élni akarással tekinteni a jövő felé és felzárkózni a jogainkért küzdők mellé, erőszakkal és jogtalanul elvett egyházi és iskolai javaink visszaszerzéséért, a felekezeti oktatás helyreállításáért, identitásunk megőrzéséért, mert tudjuk és érezzük, hogy itt és most más utunk nem lehet. Ehhez kérjük a gondviselő egy Istenünk segéd- mért.

Andrási György
tanácsos, Kolozsvár

Unitárius egyházunk nagyjai

Megtiszteltetés és öröm számomra, hogy itt lehetek, és az unitárius egyház nagyjairól szólhatok. Előadásom címében rejtett kihívás bujálk: kirol vagy kírrol szólhatok, úgyg hogy ne legyek kegyeletértő, hogy egyházam oly sok jelese közül senki ne maradjon ki a méltatás sorából. Egyházunk nem állított rangsort hívei és vezetői közé, ezért számunkra egyformán fontos a tudományról és bölcsességről messze földön híres püspök, a nagynevű orvos, a világhírű zenész és az egyszerű földműves. Ezért vagyunk halásak Istennek, hogy boldog emlékü eleink ott szolgálják legjobb erejük és tudásuk szerint, ahová az élet Ura rendelte. Mai előadásomban – korántsem a teljesség igényével – néhány jelesünk arcélét kívánom felvillantani.

Annak reményében, hogy egyházalapító mártírpüspökünkrol mindannyian többször is hallottak, életútját ismerik, közeli munkatársát, **Heltai Gáspárt** hívnam közénk néhány másodpercre, azt a kolozsvári szász polgárt és prédikátort, akinek neve és nyelve szász, de szíve unitárius és magyar. A csak magyarul író Heltai sikeres lelkes, nyomdász és üzletember. Papírmalma, nyomdája és még sörözője is volt a nagyszondi származású tudós unitáriusnak. Kolozsvári nyomdájában a mindenkor vallási fölfogásának megfelelő irányzat kiadványait jelentette meg magyar és latin nyelven. Dávid Ferenc munkáinak egy része is itt látott nyomdafestéket, de itt jelentek meg Heltai *Fabulái*, itt jelent meg, a *Részegségnek és tobzódásnak veszedelmes voltáról való dialógus*, a *Krónika az magyarok dolgairol és még folytatathatnak a sort*. A kiadváló üzletember kiadói tervét is kész volt átalakítani, amikor a fejedelmi cenzúra azt megkívánta. Báthori 1571-ben kiadott cenzúra-rendeletét követően a kolozsvári Heltai-nyomdában csak világi kiadványok kerültek ki a sajtó alól. Büszkeséggel tölti el, hogy a 16. századi Magyarország teljes könyvtértermésének közel egyharmad része, az unitárius Heltai Gáspár nyomdájában látta meg napvilágot. A lelkes, nyomdász, hirtívázó, és sikeres vállalkozó, az unitárius Heltai Gáspár szellemi arcanak felovázolása után egy olasz orvosdoktor szeretné bemutatni: neve **Blandrata György**. Foglalkozását megítélni bajos, mert hivatásos orvosdoktor és korának híres nőgyógyásza, de emellett kiváló diplomata, akinek szolgálatait nem csak az unitárius János Zsigmond, hanem a nagy Báthori István is igénybe vette. De nemcsak diplomata, hanem kereskedő – zárójelben jegyzem, meg hogy nevéhez fűződik az erdélyi higanyexport megszervezése a tizenhatodik században – és hadd említem meg azt is, hogy bár „műkedvelő” volt a teológiában, mégis az újabb kutatás bebizonyította azt, hogy Blandrata tudása és tapasztalata olvasható ki a XVI. századi közép-kelet-európai unitárius teológiai latin nyelvű műveiből. Unitárius címe-rünkben szereplő kigyói esszésség volt legjellemzőbb vonása. Nem volt magyar ember, de magyar ügyet szolgált, s bár nevét egykor harcosztárs, Dávid Ferenc elárulásának kapcsán szokták emlegetni nem szabad elfelejteni, hogy egyházunk fennmaradása Blandrata kigyói ravaszágának és politikai tisztánlátásának volt köszönhető. A romantikus egyháztörténet-írás bűnbakot keresve sokszor okolta Blandratát Dávid elárulásáért. A XVI. században a Báthorinak alatt Dávid félreállítás volt az unitárius megmaradás és túlélés egyetlen járható útja, és meggyőződésem, hogy Blandrata magára vette az áruló kegyetlen szerepét – Az Egy Isten dicsőségéért.

A tizenhatodik század útkereséséből lépünk át egy újabb századba, a megpróbáltatás és megmérettetés századába, ahol mások mellett **Árkosi Tegnő Benedek** unitárius tanár imádságai adtak erőt a megmaradáshoz és továbbéléshez. A háromszéki származású neves tanár imádságos könyve a cenzúra miatt nem jelenhetett meg nyomtatásban, de századokig ezt az imádságos könyvet használták lelkeszeink könyörgéseikben. A következőkben egy részletet olvasok fel Árkosinak szombat napra, a foglyokért írott imádságából: „Mennyeinek, Földnek, Tengernek és minden azokban lévő állatoknak teremője, mi Urunk Jézus Krisztusnak dicsőes Atyja és Istene. Ki a te nevédet sokképpen sanyargatod, hogy a te igalmasságodból és szeretettedből ki ne rekedjenek. Kelj fel, Uram, a te nyomorult népeidnek pusztulásokért, és a szegényeknek foházkodásokért. Könyörülj minden foglyokon, kik a te nevédet segítségül hívják. Légy igalmas minden öbünöknek, ne vesszed el őket, az ő hamisságokkal együtt, hanem adj és engedj penitentiára való időt és alkalmatosságot ő nekik, hogy minden öbünökből te hozzád megtérjenek és minden sanyaruságokból megszabadulván, szentségben és igazságban szolgálják Isteni méltóságos nagy nevedet. (...) Hallgasd meg Uram kiáltásokat, miképpen meghallgattad az egyiptomi szolgalatban nyomorogó népedet és kegyelmeben megszabadított őket”.

Árkosi könyörgései, ha sokára is, de meghallgatást nyertek és egyházunk is megszabadult az „egyiptomi” rabságból.

Igaz, hogy az ellenreformáció során sorra vesztettük el templomainkat és iskoláinkat de soha nem vesztettük el egyházunk hivatásában vetett reményünk. A legnehezebb és legszökebb időben is az oktatás, a nevelés volt az unitáriusok fő fegyvere. A nevelés és oktatás terén európai híru tudósokkal büszkélkedhettünk. Most a XVIII. század egyik ellefelelt orvos-lelkész-tanár mutatom be önöknek. **Kolozsvári Dimény Pált**. Hogy orvosként vagy tanárként szolgálta jobban egyházát és városát, nehéz lenne eldönteni. Azon kevesek közé tartozik, aki három iskolában is tanított. A kolozsvári óvári kollégiumban kezdte pályafutását, majd a kényszerü kilakoltatás után Kolozsvár főterén a mai plébániaházban tanított, s mikor szeretett iskolája a lángok martaléka lett, vándorbotot fogott és Németalföldre kért segítséget remontráns testvéreinköl. Angliába is athajózott és az ügyünket felkaroló eszmetestvérek anyagi segítségével épülhetett újja második kolozsvári kollégiumunk. Az újjáépítés után az ellenreformáció firtora hozta magával az újabb költözést, immár a harmadikat két bő évtized alatt. Dimény Pál újból költözött és tanított, bár lelkesedése egyre fogyott. Három feleséget vitte el a pestis, s a negyedik mellől az orvosdoktor szöllította el a kegyetlen kör. Latin nyelvü katekizmusát a tizenkilencedik századig használták kollégiumainkban.

Az egyháziak után néhány világi képviselőnk is szeretném bemutatni. Elsőként **Suki László** és **Augusztnovics Pál** arcélét villantom fel egy pillanatra. Alapítványtevők, akik minden vagyunk az unitárius egyházra hagyták. Másodjára **Bölöni Parkas Sándor** képzeletbeli névjegykártyájára pillantok és neve alatt, ezt látom: utazó és naplöröl. A tizennyolcadik század utolsó esztendeiben született székyei kisnemes volt az első magyar unitárius, aki Amerika földjére lépett. Először Európát és Angliát utazta be, majd az Amerikai Egyesült Államokat. 1834-ben megjelent műve,

A MILLENNIUM JEGYÉBEN

Az Utazás Észak Amerikában nagyon hamar a tiltott könyvek listájára került. A reformkor egyik legnagyobb könyvsikere a polgarosodás kézikönyvévé vált. A bolóni származású kisnemes utazásai egyházunk tekintetét és érdeklődését az angolul beszélő unitáriusokra irányította.

Természetes, hogy először a szigetország felé fordítottuk tekintetünket, hiszen már a tizenhatodik században Erzsébet királynőnek ajánlottak a lengyel és magyar unitáriusok egyik közös munkáját, s a tizenkilencedik században a magyar-angol unitárius kapcsolat ténylegessé vált. Előmozdított **Paget John** és **Kriza János**. Előbbi angolból lett magyar író és szabadságharcos, egyházi tanácsos, haladó mezőgazdász, a kolozsvári Angol Klub életrehívója, Wesselényi Polixéna férje, utóbbi a Vadrózsákról ismert unitárius püspök. Többnyire kettőjük érdeme, hogy kétszáz évvel ezelőtt a liberális keresztény unitarizmus felé kezdünk el haladni. A huszadi század fordulóján úgy tűnt, hogy az unitarizmus valóban az utolsó erdélyi polihisztor, **Brassai Sámuel** jelszó – jövő vallása. Minden jel erre mutatott. Templom épült a magyar fővárosban, a Suki, Augustinovicus alapítvány mellé újabb alapítvány, a legnagyobb, a Berde Mózesé került. Felépült új iskolák, egymás után szerveződtek városi egyházközségeink, egyleteink kiválóan működtek, az egyházon belül erős volt az összetartás és egység. **Ferencz József**, **Jakab Elek**, **Boros György**, **Kőváry László**, **Kanyaró Ferenc** neve fémjelzi e korszakot. A jövő vallásának az első világháború s az imperiumváltás vetett véget. A román uralom nem kedvezett a jövő vallásának. A Duna–Tisza egyházkör az anyaországhoz szakadt, a főváros ugyan Budapest volt, de az egyház tekintélyes részét Kolozsvárról kellett irányítani. Kigyói ravaszgárra lett volna szükség, de mi csak galambi szelidséggel ápolgattuk tovább, mignem megtanultuk, hogy román uralom alatt sokkal fontosabb okosnak és ravasznak lenni, mintsem szelidnek. **Boros** választottuk püspöknek, hiszen ez a rendje: először meg **Boros**unk, aztán meg **Józan**unk.

Megborosodtunk a bécsi döntéstől is, de meg is józanodtunk, hogy egyházunk kétharmad része a határon túl került. És jött az újabb kiábrándulás, államosítás és kommunizmus, vagyunk teljes elrablása. Rabolni való volt hála nemes lelkű adakozóinknak, kik közül utolsónak, de nem utolsó sorban **Csikszentkirályi Bors Mihályt** említem, meg aki minden vagyonát 1937-ben egyházára hagyta. A gipszgyár, a csemetekert, a hatalmas szindi mintabirtok Dél-Erdélyhez, s később a román államhoz került.

Befejezésül hadd idézzem Józan püspök elődjének, **Boros Györgynek** 1940. augusztus 31-én, valamint szeptember 10-én papírra vetett sorait:

„1940. augusztus 30-án a német és olasz követek Magyarországhoz ítélték Erdély egy részét. 44 000 hold területet már visszafoglaltak. E két napon hirdették, és hittük el, hogy a külügyminiszterek és a magyar kormány megegyeztek Erdély szétosztásában. Mintegy 44000 négyzetkilométer lesz Magyarországi, tehát Kolozsvár, Székelykeresztúr az összes székely megyék. A magyarok sírnak, a románok törnek, zúznak és vonulnak kifelé.

Megindult Erdély restitúciója, de sajnos nem in integrum, hanem a keleti oldalon Brassóig. Kolozsvár s a Székelység nagy része. Megindult a visszafoglalás, és milyen egervető lelkesedéssel. A felszabadultak boldogok, a többi fejvesztve jajgat. Tördán elkezdve fel Keresztúrig 2/3 rész unitárius elvész.

A Székelység két nap alatt fog visszatérni, a megmaradt Marosvásárhely, Keresztúr, Udvarhely főhelyekről fogják felvilágosítani és megnyugtati a déli erdélyiek, hogy él magyar, áll Buda és vírározni fog.”

Kovács Sándor teológiai tanár, Kolozsvár

Spirituális egység

A testvéregyház, a református egyház képviselőiben hajtok fejet **JÓZAN MIKLÓS** unitárius püspök emléke előtt, aki egyházának tanítója, hitvallója volt. Számos vallási, teológiai, társadalmi kérdésekben (különösen is a nemzeti egység megteremtése érdekében) fejtette ki mély meggyőződését, sziklaszilárd álláspontját.

Személyes vallomását így foglalta össze: „Lelkipásztori hivatásom terén is eleitől fogva olyan szellemben igyekeztem munkálkodni, amely a keresztényi szeretet lelkétől áthatva teremti meg közöttünk a mindnyájunk által annyira óhajtott harmóniát, a **spirituális egységet** a békeesség kötelékében”.

A Protestáns szellem hivatása a magyar nemzet életében című előadásában hangsúlyozza: az ember örök missziója az, hogy „A **LELKI HÁZ KERELÜNKBEN** **ÖRÖZTÖT MODELJE** legyen minden egyes házitázhely, amely mellett békén megérnek egymás mellett Istennek cselédei, eláróztatva minden haragot és káróvást, csirájában elfojtva minden szeretetlenséget. S ebben a papok, a gyülekezetek örökölő járjanak elől jó példával. Akkor könnyű dolga lesz az iskolának, mert amit az egyik él, a másik nem rojntja le; sőt, egymást istápolva és megbecsülve, előkészítene az élet iskolája számára egy olyan új nemzedéket, amelynél a nemzeti becsület kérdése egy lesz az örökkévaló lélek üdvösségével.”

Igy vegyük most mindnyájunkra az örökkévaló élet áldását:

„Avogy nem tudjátok-e, hogy a ti testetek a bennetek lakozó Szentlélek temploma, amelyet Istenől nyertetek, és nem a magotokéi vagytok? Mert áron vettetek meg, dicsőítétek azért az Istent a ti testetekben és lelketekben, amelyek az Istené.

Mivel megjelöltétek, hogy Jóságos az Úr, járuljatok ához, mint élő köhöz, amelyet az emberek ugyan megvetettek, de amely Isten előtt kiválasztott és drága. Ti magotok is mint élő kövek épüljétek fel lelki házához, szent papsághoz, hogy lelki áldozatokkal áldozzatok, amelyek kedvesek Istennek a Jézus Krisztus által.

Ezért áll ez az írásban: „Ime letezek Sionban egy kiválasztott drága sarokkővet, és aki hisz benne, meg nem szégyenül.”
Nétek, a hívőknek drága kincs: a hiteleneknek pedig az a kő amelyet megvetettek az építők, sarokkővé lett, a megőrközés kővé és a botránkozás sziklájává; azok belelőköznek, mert nem engedelmeskednek az Igennek. Ők erre is rendeltettek.

Ti azonban választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, megtartásra való nép vagytok, hogy hirdessétek Annak hatalmas dolgait, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket; Akik hajdan nem az ő népe voltatok, most pedig Isten népe vagytok, akik számára nem volt irtalom, most pedig irtalomra találtatok”

(1 Kor 6,19–20. 1 Pt 2,3–10.) Amen.

Szabó Tamás református lelkész

„VAGYUNK ÉS AKARUNK LENNI...”

Dr. Gellérd Imre, letűnt századunk talán legnagyobb magyar unitárius teológusa így ír egyik esszéjében, amelyben megvonia az eltelt, majdnem öt századunk mérlegét: „Hoztuk az egy Istenben való hitünket. Eredeti szín ez a vallások történetében. Hoztuk az ember-Jézus ösfogalmát. Hoztuk az emberben való hitünket, ezt a sajátosan unitárius humanizmust, az első vallások talajából kinőtt humanizmust Európában. Hoztuk a kinyilatkoztatás egyetemességének és folytonosságának a gondolatát. Hoztuk az ész szerepét és jogát az eszmélkedésben. Hoztuk a világ egységének és egyenlőségének a hitét. Hoztuk a túlvilágiság helyébe az évilágiságot. Nem a síron túli minősítés az elsődleges, nem attól függ ez, hanem ettől az. Hoztuk az emberrel szemben támasztott igényességünket. Mi nem vagyunk kétyelmes vallás. Hoztuk a soha meg nem szűnő újítás törvényét, a fejlődés eszméjét, a babonák elleni harcot, a tolerancia eszméjét, a mechanikus üdvözülés helyébe az üdvözítő Jöttét értékét. Hoztuk az ontológiai kereszténység fogalma mellé az érték kereszténység fogalmát.”

Bár Egyházunk nem ír elő kötelező hitvallást követőnek, mégis egyetemes unitárius alapvetésnek fogadhatjuk el ezt a summázást. Ezt próbáljuk az új évezred vezető unitárius eszmerendszerével tudatosítani hiveinkben, szimpatizánsainkban és mindazokban, akik figyelnek ráink. Önámítás lenne azt hinnünk, hogy ez gördülékenyen fog menni itt az Anyországban, ahol olyan nehezen változik a vallásos-szellemi-lelki élet tizenegy év távlatából szemlélve. Török Tamás egykori rádiós dramaturg, Egyházunk haláláig hűséges tagja, néhány – számunkra történelmi unitarizmusunk nagyjait megörökítő – nagy sikerű regény és tanulmány szerzője írja: „Van egy Egyház, mely magyar földön született: az unitárius. És mert szemmel látható a kereszténység formálódó egysége, annál fájdalmasabb ennek az Egyháznak mai, litthoni, szülőföldje-vesztett, árva-sorsa. Mintha csak megtört menekült lenne... történelmi értékét, rangját és magyarságát figyelembe se véve, egyházaink között szinte utolsónak rangsorolják...”. Bár nagy változásokat hozott az elmúlt néhány év kormányzata Egyházunkra nézve is, még rengeteg dolog maradt kijavítatlannal. Kis közösségünknek pedig óriási energiát emészt fel, hogy állandóan csak azzal foglalkozzunk, hogy „látna lássanak”, hiszen egyházépítő munkánk ezernyi gondja-baja várna megoldásra. Trianon minket többszörösen kisebbségi sorsa taszított, leszakította a Mater Ecclesiae kebeléről. A rendszerváltás utáni időkben egyik keresztény testvérelekezest sem vett maga mellé, amikor a különböző kormányokkal kellett egyezkedni. A semmit nem jelentő jelzők ragasztgatása ellenére, mi amúgy is történelmi egyháznak tudtuk, tudjuk és valljuk magunkat az 1568-as vizerkezési törvény alapján. É tény nélkül sem Erdélynek, sem Magyarországnak, sem Európának, sem Világnak nem lehet megírni az igaz történelmét. Bár láttam Dávid Ferenc reformátorunk nevét kikaparva erdélyi protestáns templom falán a püspökök márványtábláján, láttam Déva várában a román nacionalisták által összetört emléktábláját, szinte nem fájt úgy, mert olyan volt vagy olyan a csillagok járása – Reményikert parafrázálva, mint az, amikor a kalandos úton Erdélybe hazacsempeztett Erdély történetében megláttam, hogy az 1568-as törvényünk meg sincs említve. Valami furcsa módon a Glatz-féle, A Magyarok Krónikája lapszéli kronológiájából is – amit az olvasó szeme a leghamarabb felfog – kimaradt az e tény igaz ott, bent a szöveg sűrűjében majd tudomást lehet szerezni róla. Nem várhatta el senki, hogy a rendszerváltással és az elszakadt országrészek egymásra találásával egyik napról a másikra megváltozik a történészek szemlélete, a médiák hozzáállása a vallások, egyházi dolgokhoz, de egyszer már a mulasztásokat illene behozni, mert nem a tahti bennszülöttek dolga, hanem egy kimondottan erdélyi és magyar értékről van szó. Dávid Ferenc-i, modern hitelfogásunk, talán jelenkorunkat is megelőzve, nem mindig talál fogadókésziségre mindenhol, pedig a hit-

viták kora lejárt, a hitvallások mentén az erővonalak letisztultak és a közös élet építésén, a magyar keresztény jövőnk munkálásán kell, hogy fáradozzon minden magát valámré tartó vallások közösség itt a szétszabdalt Kárpát-medencében és a világon is.

Végre megértük, hogy a millennium egyik kiemelkedő eseményére, Melocco Miklós monumentális alkotásának felavatására Mádl Ferenc köztársasági elnök negyediként hívta meg Egyházunk püspökét, de az egyik legnagyobb, legszínvonalasabb lapunk, a Magyar Nemzet tudósítója a megaldó, felszentelő egyházfők között „elfelejtette” megemlíteni Rázmány Csaba unitárius püspök nevét. Bűnös felejtés és felejtetés, amiből már elég lehetne annyi évtized után más-más érdekek mentén. Feltétlenül meg kell említenünk az elhalgatás mellett a szándékos lejáratast is. Nemrég jelent meg egy Szalai András nevű szerző műve, amely meg a nyugati református magyarság szemében is döbbenetnek kellett. Az unitárius egyházat ez a műnek nevezett valami bezsupplálja a keresztény egyházat megosztó és szétrombolni igyekvő szekták közé, súlyos történelmi és hitvallási tévedéseket, valótlanosságokat állítva. A baptizmus mosolygó keresztény szeretetével kilódít a magyar keresztény egyházak sorából. A legdöbbenetesebb az, hogy két szektalektor, hittudományi ítéts is, az evangélikus Szentpéter Péter és a református Szűcs Ferenc ehhez nevüket adják, tehát elfogadják. Hogy hol tudnánk mi eredményes apológiát hitvédelmet tartani, arra hamarosan meg kell találnunk a megfelelő helyet. Az már csak ráadás, hogy körünkől kerül ki egy nálunk húsz év szolgáló diakonissza, aki Egyházunk nevében támadja a Népszabadságban Egyházunkat, azért, hogy nincs megfelelő kapcsolattartás a nagyobb egyházakkal, hogy Egyházunk támogatja Kormányunknak azt a szándékát, hogy a lelkiismereti és vallásszabadságról és az egyházakról szóló törvényt felülvizsgálja, módosítsa. A szerencsétlenül nyilatkozó aggodók az olyan közösségekért, amelyek minket sárba tipornak és lealáznak. Minden esztendőnk pünkösöd körüli fájdalunk az is, hogy mielőtt széles e hazából elindulnak a csiksomlyói nagy székelly-magyar találkozóra, megkapjuk mi unitáriusok a szokásos pofont a történelmet meghamisító bűcsű-eredet színes találgásával. Az idén is legalább tucatnyi újságban olvashattuk, rádióban, tévében alkalmunk volt hallani, hogy ennek a bűcsűnak az eredete egy hősiesen meggyított harc 1567-ben a Tolvajostetőn egy István nevű pap vezetésével az unitárius János Zsigmond unitárius hitre térítő csapatai ellen. A bántó az, hogy nem volt még egy székelly bűcsű-bűcsűk csokmai verekedés sem. Ezt Fodor Sándor, neves csiksomlyói író történész barátaival bizonyítottatta be Kolozsváron és ő, a katolikus író mondja ki, hogy ennek, az egymással szembeállított törekvésnek véget kellene már vetni. Egyébként a dátum is hibázik, mert 1567-ben még nem volt János Zsigmond unitárius, nem volt még unitárius egyház, sőt

A MILLENNIUM JEGYÉBEN

maga Dávid Ferenc sem vallotta magát még unitáriusnak, bár már foglalkozott tanainak rendszerezésével. Magam is éveken át próbáltam néhány újságnak megírni a történelmi tényeket, de azok nem érték bele még az olvasói rovatokba sem. Bele lehet fáradni a védekezésbe is, de van más tennivaló is bőven Egyházunk háza táján.

1948 óta önálló unitárius püspökség vagyunk püspöki helynök, majd helyettes püspök vezetésével. 1972-től püspök vezeti kis Egyházunkat is. Az elhangzottak alapján azt gondolhatná bárki, hogy sérelmeink, panaszaink, fájdalmaink teljesen lebénítják tenniakaratunkat. A 25-30 ezerre tehető kis lélekszámú közösségünk történelmi hagyományainkat, értékeinket makacsul védve azért jövőt is álmodik magának és igyekszik olyan helyzetbe hozni Egyházunkat, mint az utoljára Józán Miklós püspöki helynöksége és püspöksége idején volt. Böhm Károly filozófus szerint a létszámcsökkenés nem értécsökkenés mert „a hívők száma nem bizonyít a vallás magasabb foka mellett”. Mi így kevesen is „vagyunk, és akarunk lenni”. Boldogan könyvelhettük el az elmúlt években, hogy az adóutalásban nagy közösségeket előztek meg hiveink, szimpatiásaink. De kevéstől kevesebb jöhet. És nemcsak a háborúhoz kell pénz, pénz és pénz, hanem az egyházépítéshez is. Minket a kommunizmus lenullázott, mert a kicsit is elvette tőlünk. Most talán sikerül a feltámaszkodás. Az előző kormány csak hitegetett, a mostani tesz is értünk.

Mi nem úgy voltunk, mint testvérekezeink, hogy ha nem kapott vissza tíz vagy száz ingatlant, visszakapott egy tizenegyediket vagy százegyediket és volt, ahol elkezdje a hitélet mellett az oktatás-nevelés, a gyógyítás, a szociális gondoskodás nagyszerű munkáját, mi nem kaptuk vissza egyetlen ingatlantunkat sem, így nem volt hol elkezdni olyan természetű munkáinkat. Ez nem azt jelenti, hogy lelkesedési és világiak nem végeztek és végeznek minden ilyen ténykedést a lehetőségekhez mérten. Már megvannak terveink, álmaink az óvodáról, az idősök központjáról, a diákok otthonának megteremtéséről, csak legyenek meg épületeink. De hisszük, hogy nemcsak ez az elvárása a társadalomnak az egyházakkal szemben, ez csak egyik látható és látványosabb része a földönjáró Egyház küldetésének. A hitélet is bír ilyen fontossággal, és abban szép eredményeket tudhatunk magunknak. Bár szórványegyház vagyunk, hiszen még az egysebbes városi gyülekezetekben is mérőlekedet kell bejárni hiveinknek és papjainknak, de számottevő sikerről adhatunk számot. Ebben az évben egyházunk vezetésében is váltás volt. Újak az elképzelések, újak a nézetek, újak a hozzáállások. Nem lesz ez az átállás feszültségmentes, de csak egy elv vezethet mindannyiunkat: Egyházunk jó

vője. Már Pécssett sikerült ingatlant venni, Gyulán imaház-lehetőséghez jutottunk. A szórványokban lelkeszeink eredményesen vagy kevésbé sikeresen jutnak istentiszteleti helyhez más felekezeteknél, de mindent megpróbálnak. Sokat emlegetjük és kérjük, hogy az anyae gyház bocsássa rendelkezésünkre az Erdélyből kitelepült hiveinknek címjegyzékét, hogy hollettüket tudjuk felfedezni és gondolni őket. Szeretnők megteremteni egy Kosszvárhoz kapcsolódó Teológiai Intézet önálló működését, amit a rendszerváltás kezdetén elpusztítottak. Könyvtárunkat abba az irányba kell terelni, hogy kiadványainkból megismerjük történelmünket, jelenünket, hitelveinket. Unitárius Élet című folyóiratunk is most megy át változásokon. Ennek is Egyházunk szolgájaként kell válnia, más útja nem lehet. Lelkészi értekezleteinket és az alakuló lelkeszszevetséget szellemi, továbbképzési műhellyé kívánjuk tenni. Énekkultúránkra is nagyobb gondot kell fordítanunk, alig van néhány képzett kántor, ritka a templomi énekkar vagy dalárda. Ifjúságunk is keresi önmegvalósítási lehetőségeit az Egyház keretein belül, reméljük sikerrel. Meglévő kapcsolatainkat igyekszünk megtartani, bővíteni, és szeretnők, ha igénybe vennék munkánkat mind jobban és jobban a Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálatban, az Egyházak Ökumenikus Tanácsában, a Bibliatanácsban, különböző alapítványokban. Az aratnivaló sok, az arató kevés – mondhatnók ennyi felsorolás után. Azért tekintünk mi elsősorban az anyae gyházra, mert onnan várjuk az utánpótlást és a kiegészítést, bár tudjuk, hogy ők is lelkeszéhiánnyal küzdenek. De tudniuk kell, hogy Erdélyben nem vesznek el olyan könnyen és hamar a hivek, mint itt az anyaországban, ahol a „sehova nem tartozós” szinte egy újjáébbkori válás-mód.

Testvéri egységeinket határozott igényességgel ápoljuk érdé-lyi unitárius hitfeleinkkel, de másokkal is. Testvérgyülekezetek kapcsolataiban járjuk Erdélyt, az anyaországot, látogatjuk egymást, segítünk, ha kell egymás teherhordozásában. Anyaországi keresztény testvéreink rendezvényein, ünnepein is képviseltetjük magunkat, részt veszünk ökumenikus szertartásokon, ha igénylik ezeket a rendezők. A társadalmi-politikai élet szinte minden millenniumi megnyilvánulásán ott voltunk a fővárosban és vidéken egyaránt. Nyugati testvéreinkkel való kapcsolatainkat is az új egyházvezetés, az egyik világszevetségeink alelnökévé választott főgondnok közreműködésével igyekszik új alapokra, gyümölcsözőbb formába helyezni.

Szent szándékunkat a „vagyunk és akarunk lenni” jegyében fogalmaztuk meg. A történelmi magyar kereszténység Benjámin-jaként jó testvér kívánunk lenni, felnézve mindig a nagyobbakra és remélve tőlük a közös célok megvalósításához feltétlenül szükséges szeretetet, támogatást. Mint ahogy kereszténységeinkben egy Krisztusunk van, úgy magyar unitarizmusunknak egy szülőföldje, egy hazája van. Ezt sem Trianon, sem Párizs, sem a kommunizmus nem szakíthatta szét véglegesen. Magyar egyházként tett az Úristen ide, tehát vagyunk, keresztény magyar unitarizmusként akarunk szolgálni többségi testvéreinkkel együtt, tehát akarunk lenni! Az Ady Endre álmódta Tornyot mi is akarjuk építeni Istenünk dicsőségére és nemzetünk boldogulására. Ady Endre írja Móricz Zsigmondhoz: „S ha a Lehetetlent nem tudtuk leírni, Volt egy szent szándékunk: gyönyörökölni.” Ha Isten nem is koronázza sikerrel minden szándékunkat, fáradozásunkat, mi úgyis megpróbáljuk. Úgy adja Isten lelkünk üdvét!

B. L.

A MILENNIUM JEGYÉBEN

Ezredévi ünnep Esztergomban

A Nagyboldogasszony napján szervezett egyházi és állami millenniumi ünnepség programjának megfelelően a Szent Koronát szállító hajó augusztus 15-én, szerdán fel 10 órakor érkezett Esztergomba. A kikötőben Meggyes Tamás polgármester és Beer Miklós segédpüspök fogadta a koronát, melyet harangzúgás közepette szállítottak a bazilikába. Az ereklyét a Szent Korona Testület tagjai – Mádl Ferenc köztársasági elnök, Áder János házelnök, Orbán Viktor kormányfő, Németh János, az Alkotmánybíróság elnöke és Glatz Ferenc, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke kísérték ideiglenes helyére az oltár elé.

A katolikus szertartás keretében, Karl-Josef Rauber, apostoli nuncius ünnepélyesen átadta II. János Pál pápa levelét Paskai László bíboros primás, Esztergom-Budapest érsekének. A pápa levelében méltatta Szent István történelmi érdemeit, továbbá arra hívta fel a figyelmet, hogy a mai világ számos megpróbáltatás elé állítja a hitet, így a felületes imádkozók nemcsak középserű keresztények, hanem veszélyeztetett keresztények is.

Az ünnepség végeztével, Mádl Ferenc köztársasági elnök felavatta Melocco Miklós István megkoronázása c. szobrát.

Az államfő arra hívta fel a figyelmet, hogy Szent István intelmái ma is időszerűek. Az elnök beszéde után a szobrot megáldották sorrendben, Schönberger András főrabbi, Rázmány Csaba unitárius püspök, Szebik Imre evangélikus, Bölcskei Gusztáv református püspökök, Paskai László bíboros, érsek, és Mihail konstantinápolyi metropolita.

Az ünnepségek után több ezer ember nézte meg a közszemlére kiállított nemzeti ereklyét!

Rázmány Csaba püspök

TEOLÓGIAI MŰHELY

Lelki magasságok felé

„Ő van mindenek felett, és mindenek által, és mindenek-ben.” (Ef. 4.6.)

„Minden oldalról körülfogtál,

Kezedet rajtam tartod...

Hova menjek Lelked elől,

Órcád elől hová fussak?

Ha a Mennybe szállnék, ott vagy...

a holtak hazájában ... is ott vagy.

Kezed a hajnal szárnyain

és a tengeren túl is elérne.

A legsűrűbb sötétségben is látnál engem,

mintha teljes világosság volna.”

(139. zsoltár 5 - 12.)

– Mondja Dávid a zsoltárban, gondolva bizonyára a terem-tés történetére, melyben a bűnbeesett ember elrejtőzik Isten elől. (1. Móz. 3.8.) Dávid ezzel szemben vizsgálataásra jelentkezik. Feljelentést tesz a zsoltárban önmaga ellen, de az Isten ellenes szöveggel ellentétben az ő oldalára áll. A legvalóságosabb és legösszintébb hitvallást mondja el Istenről, amikor költői vallomását mondja alkotójának. Lelkiismerete mélyéből félelmeket Istenként és csodák alkotójaként magasztalja őt.

Tudja, hogy Isten anyja méhében is látta őt, még mielőtt kialakult volna. Tudja, hogy Isten könyvében minden napja fel volt jegyezve még a legelső előtt. Drága előtte Isten sok-sok századéka, hiszen a legutolsó végén is csak nála találja magát. Vizsgálatot kér szíve és gondolatai ellen Istenből, hogy rossz útra ne tévedjen, és vezetését kéri az örökkévalóság útján.

Ehhez a hitvalláshoz Isten-élmény kell, valódi, élő Isten-élmény hitbeli látás, olyan, amire képtelen a test. Olyan, ami létezőségét támaszt Isten és teremtménye, a gyermekded ember között.

Ennek a létezőségnek a magvát vetette el Isten az emberben a kinyilatkoztatással, amelyben rejtve maradt a test előtt, de a lélek számára láthatóvá, hallhatóvá, tapinthatóvá tette magát. A mag kikelt. Az emberi lélek Istenre talált. Születése után talpra állt, és elindult az élet, az örökkévalóság útján, kéz a kézben Istenrel, és nem engedte el többet a vezérlő kezét. Az a kéz juttatta el őt a legmagasabb csúcshoz, és emelte fel a mélységekből, ha elbukott.

A dávidi ember még ma is e felele ívelő úton menetel, lelkelve ma is ugyanabba a kézbe kapaszkodik, mégis van valami baj. Nem egy mindennapi baj. Olyan baj van, ami születése óta nem fordult még elő vele: az ember lelke álomba merül. Egyre mélyebben alszik, miközben testi érzékeire, együgyű észére hagyatkozik és pusztul. Felfele bukik. És pusztul. Építve rombolja magában és maga körül a lelki várat, mely védte, eszközeit, melyekkel utat vágott magának a lélek őserdeiben.

Az ember lelkiismerete egyre betegesbnek látszik, erőverése egyre erőteljesebb. Segítségre szorul, de nemcsak segítséget, hanem támaszt is kap. Sebezhetőségét kihasználja valaki, aki soha nem alszik. Örök éberséggel várja az alkalmat, amikor Isten művében kárt tehet. És pusztul. Irtja az emberből a vetést, konkolyal szórja tele, a gyökerét rágja el, kilopja a kálászából a magot.

Az ember e közben szépet álmodik, és mint valami zavarást, mint irigy hazudozást hárítja el a figyelmeztetést.

Olyan Isten-élmény, amilyent a 139. zsoltár ad elénk, lehet, hogy soha volt mindenki. De még a létező, sokkal gyengébb élménynek is megfigyelhető egy feltartóztathatatlan gyengülése. Miközben soha-nem-látott magasságba emelkedik a tudomány, a lelkiélet soha-nem-volt mélységbe ereszkedik. Bukik a lelkiélet, zuhan. A kezünket szorító Isten együtt zuhan az emberrel. Őt lát minket, őt a zuhanás nem zavarja. De mi már nem igazán látjuk őt, lassan érzéktelenné válunk a kinyilatkoztatás iránt. Őseink felbecsülhetetlen hagyatéka, az evangélium a fülünkig nem jut el, az egyház egyre kilátástalanabbul szalad a rohanó világ után.

Mi lesz ebből? Mi lesz velünk, ha a zsoldárbeli bűnösök, verontó emberek közé becsapódunk? Ha minden eddiginél nagyobb erővel fogunk becsapódni, minden eddiginél kevesebb lökhárító lelkiérővel? Azok közé, akik Istenről csalárdul szólnak, hazugul ejtik ki a nevét? Tudjuk-e majd akkor követni Dá-

vidot a velük szembeni állásfoglalásban? Ráébredünk-e, hogy téves úton járunk. Isten vezérletével az örökélet útjára visszaterhetünk-e még?

– Biztos, hogy nem, ha megunt javaink helyett mindig újakra törünk telhetetlenül, és örök testi ifjúságot akarunk, nem bízva abban az Isteni megújulásban, amit az Evangélium feltámadásnak nevez. De ha képtelenek lennénk ezt megérteni, nevezük akkor felébredésnek. Vagy az újjászületés kifejezésével élünk, amit Jézus oly tisztán magyarázott meg Nikodémusznak.

Az evangéliumból sok-sok embert ma már csak a holt betű tud megérinteni. Aminek lélek szerinti jelentése igen-igen kis mértékben jut el bágyatag lelkiismeretünkig. Nem tud életre kelni, nem növeszt szarát, nem érlel kalászt. De minél kevésbé ébred a lelkünk, annál hidegebb ésszel boncolgatják a betűt. Újabbnál újabb magyarázatokat keresünk, mint megunt java-

ink helyett a még jobbakat, vagy az örök ifjúságot a testünknek.

Imádságunk is élettelen és hiábavaló, ha fel nem ébred bennünk lélek, és rá nem lát a kezünket szorító, velünk együtt zuhanó Istenre. Ha fel nem forrósodik bennünk az alvó lelkiismeret, tüzes világánál valóságos látással nem látjuk meg Istenünket, amint fogja a kezünket, és megszólításra vár. Amint zuhan, csak zuhan velünk, kérés nélkül is fogja a kezünk, de felemelni csak akkor fog minket, ha véget vetünk világi tobzódásainknak. Ezek helyett vizsgálatot kérünk Istentől önmagunk ellen. Ismerje meg a szívünket, próbálja meg a gondolatainkat, nézze meg meg járunk-e téves úton. Vezessen újra felfelé, az örökkévalóság útján, világi magasságaink után a lelki magasságok felé.

Ámen.

Nyitrai Levente

A szeretet és személyes kötődés mint a gyülekezetépítés feltételei

A Magyarországi Unitárius Egyház híveinek számbavételekor és pasztorálálásokkor – egy sajátos helyzettel néz szembe. A nagyrészt Erdélyből áttelepült unitáriusok nagy szóróanyterületen vannak jelen. Felkutatásuk, közösségbe való vonásuk, egy-egy egyházközség megszervezése és megerősítése, jelen időnk egyik legnagyobb kihívása és feladata. Mint érintett foglalkozom a gyülekezetépítés gondolatával.

Ez esetben válik izgalmassá az, hogy mit tehet az egyház, hogyan közeledhet az emberek felé, van-e ereje a szólásra és cselekvésre? És főleg egy olyan korban, amikor már csak a pusztán létünkért is meg kell küzdenünk, számolva a szekularizáció, az individualizmus problémáival, a divatos vallási eszmék terjedésével.

Meglátogatni és számba venni híveimet, felkutatni a rejtőzködőket, és közösségbe vonni őket, lelket és életet vinni úgy a központi, mint a kisebb gyülekezetekbe, megteremteni a gyülekezetet institutionális vázát, tárgyi feltételeket biztosítani az egybegyűlésekhez: a gyülekezetépítés kapcsán ezek voltak elsődleges céljaim.

Bár mindenik fontos, most főképpen a személyes kötődésről, a szeretet megélé-

séről szeretnék szólni. Egyre inkább erősödik bennem az a tudat, miszerint személyes kötődés nélkül nem lehet gyülekezetet építeni, sőt megtartani sem.

Amíg a másik iránti érdeklődés egyre csökken, addig nagyon fontosá vált a személyes kötődés. Az erdélyi gyülekezetek ma is alkotnak, közösségben élnek. Életképesek, és valahol mélyen bennük él a stabilitás ereje. A magyarországi gyülekezetek most formálódnak; ha nincs személyes kötődés, híveink lassan-lassan lemaradoznának.

A mai gyülekezet léte csak az igazi együttlévés közelségében jöhet létre. Egy magyarországi gyülekezethez való tartozás többé már nem tekinthető földrajzi, tradicionális vagy alkalmi „kényszer” következményének, hanem egy felkínált lehetőség önkéntes vállalásának. A mindennapi élet kihívásai, a közösségi formák felbomlása következtében szakadékok keletkeznek ember és ember között.

Sajnos az egyház, mint magasabb rendű egyházzségi formáció, korunkban távol kerül az egyes ember életétől. Itt nem az egyházi szervezettel van baj, hanem azt kellene tudatosítanunk magunkban, hogy ma igazán jól csak a kisebb közösségek működnek, amelyek, esetleg alul-

ról épülnek, azok, ahol a tagok egyenként utolérhetők, megérinthezők és megszólíthatók. Ehhez bizonyára még több lelkészre és még több munkára volna szükség.

A lelkészről egy dolog mindenképpen elvárható. Mégpedig az, hogy – állandó és folytonos munkával – munkatársi viszonyt is állandó kapcsolatot alakítson ki híveivel, egy megfelelő légkörű életvitelt teremtsen. Ha hosszabb ideig „lelket” akarunk mozgatni, akkor egész életünknek valóságos erővé kell válnia abban a gyülekezetben. Egyes esetekben a lelkész társtalanná válása (munkatársak hiánya) felgyelmezhető jel arra a váltásra, amely nem más, mint minőségi átalakulás, hiszen híveink egyházhoz való kötődése minőségi alapon születtik meg.

A gyülekezet középpontjában a lelkész áll, aki kialakít maga körül egy munkacsoportot. A munkatársak kisebb körökbe hoznak létre maguk körül, akár a központban, akár a szóróanyterületek különböző göcöptjain. E nélkül nemcsak, hogy nem hatékony a lelkész munkája, hanem túlterhelés is érheti.

Arra hívtunk, hogy önmagunkban és másokban megismerhetővé tegyük az istenképiséget. Az embert maga fölül kell

emelni, megérteni személyisége mélyén azt, ami az eszményivel rokon. Akár a hétköznapiakban, akár ünnepnapokon. Erről ír Reményik Sándor, amikor azt mondja, hogy „egy Istenarc van életmve bennünk”. És ezt legfőképpen szeretettel tudjuk megvalósítani. Valom azt, hogy a megelőlegezett szeretet gyülekezetet tud építeni. Bár munkánk nem válik azonnal láthatóvá, ha a gyülekezet a szeretet erőterében épül, akkor napról napra erősebbé válik. Az örkékelvadáság erő pedig mozgásba lendülnek.

A szeretet az emberiség atmoszférája, mondjuk sokszor. Építésünk nemcsak a létszám növekedésében áll, hanem abban a mozgásban is, ahol Isten és ember, ember és ember kapcsolata válik tapasztalhatóvá, érezhetővé. Szakszerű tervezéssel és cselekvéssel, személyes kapcsolattal és szeretettel, egy belső világ gyakorlatából sokszor kilépve, olyan gyülekezetet vagyunk hivatva építeni, amely vállalkos (unitárius) világnézettel rendelkezik, amely egy határozott irányvonalat képvisel, nyitott, a szabadság jegyében

él, hatóerő a környezetében, és nem csupán egy „tradicionális” egyházközség, hanem egy küzdőképes gyülekezet.

Amíg a mai kereszténynek tudomásul kell vennie; hogy egy középpont helyett két gyűjtőpontja van egzisztenciájának (Nyíri Tamás) addig én hiszem azt, hogy a szeretet lehet elsősorban az, ami közevitit e két pólus között, és visszaadja az embert a gyülekezetnek, igazi önmagának.

Máté Ernő gyakorló segédlelkész

EGYHÁZI TUDÓSÍTÁSOK

Fiatal egyház örömmünnepe Szejkérfürdő

Ötvenen vettek részt az Egyetemes Unitárius Találkozó harmadik rendezvényén.

Mivel a Dávid Ferenc püspök tanai alapján szervezett unitárius egyház az egyetlen Erdélyben alapított keresztény felekezet, magától értetődő, miért ebben a régióban szervezik meg – immár harmadszor – az unitáriusok világtalálkozóját. A hétvégén minden parkolóhely megtelt a Szejkérfürdő: az autók különböző erdélyi megyéket jelölő rendszámából is következtetni lehetett, hogy a legnagyobb unitárius tömegrendezvényen majdnem minden hazai egyházközség képviseltette magát.

A szabadtéri színpadon – amelyen egy hónappal ezelőtt még az Erdélyi Diáktalálkozóra meghívott rock-zenekarok játszottak – szombat a világ unitárius egyházainak magas rangú küldöttei üdvözöltek a közel ötven résztvevőt.

Házigazdaként először Kedei Mózes esperes, a székelyudvarhelyi unitárius egyházközség lelkésze köszöntötte a domboldalt elálló unitáriusokat, akik településük nevét viselő táblákkal mintegy szimbolikusan jelezték: lélekben ennél is többen vesznek részt a találkozón. Az istentisztelet után Szabó Árpád püspök mondott egyházi beszédet, ezután számos külföldi unitárius egyház képviselője köszöntötte a megjelenteket. Köztudott, hogy Észak-Amerika keleti partján (a Boston – New York – Washington vonalon) ezernél több unitárius egyházközség létezik, amelyek kapcsolatban állnak az erdélyi egyházzal. Az a napernyővé avatott esernyők alatt is rettető hőség volt, a résztvevők a közel kétórás kulturális műsort is figyelemmel követték. Első látásra megütöztetést keltő fekete ruhás, gumibotos csendőrök is elvegyültek az ünnepelőt öltözött egyháztagok között, tudva azonban, mennyire fontos a világ minden sarkából érkező vendégek biztonsága, érthetővé vált a jelenlétük.

Szabó Árpád püspök a rendezvényen a Krónikának elmondta, a 21. évszázad első jelentős unitárius találkozóján fontos hangsúlyozni: a viszonylag fiatal egyháznak elsősorban a jövőt érintő kérdésekkel kell foglalkoznia. Jelezte, a társadalmi gondokat okozó gazdasági helyzet enyhítésében nagy szerepet játszana, ha az egyházak visszakaphatnák jogtalanul elkobzott javukat, ingatlanjaikat. A püspök itt egyértelműen kiemelte a restitúció végrehajtása szempontjából az RMDSZ-re háruló felelősséget. Kifejezve abbéli reményét, hogy végre elcsúslt a román politika által a státuszörvény ellen keltett ellenséges hangulat, Szabó Árpád kijelentette: „Ha végre alkalmazni lehet, e jogszabály részben pótolhatja azt, amivel Magyarország máig régén tartozik az önhíbján kívül határokon túlrá szorult magyarságnak.”

Zilahi Imre

Másodszor ülésezünk...

Lelkési értekezletünket Nyitrai Levente kocsordi lelkész szolgálta vezette be július 21-én. A kántori szolgálatot a főgyűző látta el. Az istentisztelet után püspök urunk üdvözölte a megjelent lelkészeket és ismertette beszélgetésünk tárgyát, a szórványaink helyzetének megtárgyalását. Felvetődött már eredményesen megszervezett és működő szórványoknak a helyzete, amit az új tervek, elképzelések szerint és kívánságok szerint nem kell elszakítani attól a lelkesztől, aki már lelki kapcsolatba is került a hivekkel. Ilyen vonatkozásban fejezte ki véleményét és alakította ki álláspontját a jelenlévők többsége Nyíregyháza esetében, amelyet Nyitrai Levente lelkész szervezett meg és lát el, hogy ez a szórvány ne kerüljön Debrecenhez. Más esetre is áll ez a dolog, hiszen meg mindig nem sikerült a szórványterületeket mindenkit, de főként a hivatalt kielégítő módon felosztani.

Az értekezlet tárgyalta folyóiratunk helyzetét. Nehéz az anyagot gyűjteni, mert nincs kedve sokaknak írni. Azt a közös álláspontot alakítottuk ki, hogy minden egyházközségről minden számban meg kell jelenjen valamilyen ismertetés. akár a lelkész, akár valaki „irástudó” tollából, akit a lelkész biz meg vagy magától vállalja. A lelkészeknek - kötelességük valamilyen írással szerepelni, ellenkező esetben a javadalom 10%-át el lehet vonni az irni nem akaró lelkésztől. Jó lenne, ha illyesmi nem kerülne sor, mert a folyóiratot elsősorban az egyháziaknak kell éltetni, fenntartani.

Július 20-án, délelőtt 10 órakor az Egyházi képviselő Tanács soros ülését Máté Ernő pécsi lelkész áhítata nyitotta meg főgyűző kántorizálása mellett. Főgondnok számbavette az első EK Tanácsunk határozatainak végrehajtási módjait vagy elmaradásainak okait. Silye Lidia főkönyvelő számadása alapján kijelentte, hogy nem gazdálkodtunk rosszul az első félévben, de továbbra is kerülni kell a céltalan költségeket. Sikerült Pécsen megvásárolni egy ingatlant a gyülekezet részére 4,2 millió forintért. A polgári ingatlan eladása vonatkoztat meg az egyházi ingatlanaink helyzetét lassan elérkezik a visszafizetés stádiumába. Magyarokattal kapcsolatban azt határozta az EKT, hogy a Nagy Ignác utcai gyülekezet fogja üzemeltetni saját kívánságára. A telekkönyvben át kell vezetni a Ma-

EGYHÁZI TUDÓSÍTÁSOK

Európai Magyar Protestáns Szabadegyetem

Akadémiai napok: Illyefalva, 2001. május 26. – június 2.

Nagyváradon, Kalotaszegen, Kolozsváron, Nagynyeden, Gyulafehérváron keresztül vezetett az út Illyefalvára. A Szabadegyetem csapata végigvonult Erdély nagyleptékű történelmében. S hogy melyebb megértésre legyen bennünk a történet, **Lászlóffy Aladár** megszólalt: „Tisztelt HONferencia!

(...) Amit mindenképpen ki kell mondani itt az elején - egy órány katolikusban bukkantam erre a megfelelőbezetetlen bőrcsészre -, hogy az út csak visszafelé vezet előre.”

És hangzik el számtalan beszédes adat, megmégmítő összefüggések. („Forrás és gond akad tehát kellő mennyiségben. ...Nem valószínűség és komparisztika - talán ezek a legeslegfőbb termékek, találmányok, amelyekkel Erdély valaha szolgált, előhozakodott”). Az erdélyi kultúra Európában - témára válaszolva ez a nyitó előadás egész heti együttgondolkodásra megadta az alapangot. Aztán ainek van füle a hallásra, hallja; és ki-ki jó hallása és tehetése szerint énekeljen tovább. A konferencia, szokásához híven, biztosítja a különböző intellektuális impulzusokat.

Szabadegyetemek ósatyák, politikusok, történészek, szociológusok, irodalomárok, közéleti személyiségek Kézdivásárhelytől Clevelandig beszéltek - identitásról és nacionalizmusról, a változásokról, az együttélés igaz - és csalfa - voltáról, magyar Egyetemről, csángó-magyarok sorsáról, székegy polgárosságról... Mint mindig, mindannyian érintettek voltunk. Naponta rétegeket fejtettünk fel Erdély-tudatunkból. Ki ismeretben - ki önismeretben.

Bennem két akkor keltett inger azóta is motoszkál. A kettő összefügg és beszélget egymással tudatomban: Csáki Zoltán: „Hagymakopálás honfoglalás” című filmje és Marius Tabacu filmrendező tiszta-magyarsággal megszólaló hangja, szelíd, de intenzív jelenléte.

A film azokról a Székelyföldre betelepített, tájból kiordított ortodox templomokról, kolostorkomplexumokról szól, mely odautazásunk rendjén már feltették a kérdéseket bennünk. Mindenikere erős hatással voltak az erős képsorok... egymással szűfolt képek, felsíró hatású zene. Csak azt szegyelem, hogy ezek után nem jött ki hang a torkomon, amivel megszólítottam volna Marius Tabacut, meséljen, mitől cseng ilyen szépen magyarul szólása... Feldúltak elénk történetek, majd békét hoztak csángó énekek, zsoltárok. Talán soha ilyen sürgető kényszerűt nem éreztem az esti elcsendesedésnek, tudatunkhoz érkező legnek. Mert voltak imádságok! Nagypetri középkori templomában Réti Kati, Illyefalván: Bereczky Ildikó, a sepsiszentgyörgyi Vártemplomban Vályi-Nagy Ágnes, a brassói Fekete templomban Szász Ferenc unitárius lelkész, végül úrcsatoravétel Kató Béla és Raduch Zsolt beszédei mellett. Valahogy ezen a földön közelebb van az ég, más szagúak a falak vagy csak egyszerűen jó volt másokat hallgatni. De, azóta is kísér néhány írt elhangzott mondat, ki-tart lellem akkor megtálatl békéje.

Még valamit a helyszínről és a KIDE megálmodóiról és megtartóiról: a Kató házaspárról... Kató Béla, az Református Egyház Erdélyi kerületének püspök-helyettese. Aki járt Illyefalván, az tudja, aki nem annak nehéz lenne elmesélni. Számomra ők bizonyítékai annak, hogy bárhol megteremtethető az egyensúly, bárhol folytatható a Teremtés. Példája annak, hogy lehetünk egyszerre realisták és optimisták, kislafuban európaiak, magyarok és természetesen, keresztények és vállalkozó szelleműek. Bár ragályos lenne ez a „Kató-szellemség”!

MEGJEJYZÉS: A Magyarországi Unitárius Egyházat Balázs László, főjegyző és neje képviselte. Az EPMSZ bánsági elnöksége tisztújító közgyűlése rendjén Jaskó Tamás (London) választotta úv. elnöké, továbbá az új jegyző: Steinmann Judit (Zürich), új elnökségi tag, Miklósi-Vári Katalin (Debrecen).

gyarországi Unitárius Egyház tulajdonába, ha nem ott szerepel és az üzemeltetést a Heltai Kft. bevonásával kell megoldani. A dunafüredi ingatlan rendelkezésre áll azoknak, akik ott akarnak nyaralni előzetes bejelentések alapján. Ez most is így van, hogy az Elnökség megengedte a pestszentlőrinci énekezőnek, hogy lakásgondja megoldásáig használhatja a lakás egy szobáját a mellékhelyiségekkel együtt. Főgondnok szól arról és az EKT is határoz ebben, hogy a Hőgyes Endre utcai lelkesítő lakást, ahol Kászoni József tiszteletese is laktak, fel kell újítani és beköltöztethető kell tenni. Ennek költségeihez az elköltözött lelkesítő mostani gyűlekezete is hozzá kell járuljon reszarányosan.

Egyházi vezetésünk első püspöki vizitációjának meghagyásairól, azok teljesítési módozatairól vagy a nem teljesítések okairól Miklósi Vári Katalin lelkész számol be. EK Tanács tudomásul veszi, hogy nem sok minden változás történt az egyházközségben a meghagyások ellenére sem és felkéri az egyházközségeket, hogy az anyagi és egyéb ügyeiket rendezzék el a püspöki vizitáció meghagyásai szerint. EK Tanácsunk tudomásul veszi püspökünk lemondását az Unitárius Alapítvány Kuratórium elnöki tisztéről, mert az nem egyezik megválasztott hivatalával. Az EKT megválasztja az új kuratóriumot illetve visszaválasztja a régieket: Beke Ildikó, Rázmány Csaba, Balázs László, Gergely Felician, Nyitrai Levente, Sándor Gy. Mátyás, Kelemen Miklós a kuratórium tagjai, akik megválasztották új elnöknek Beke Ildikót és titkárnak visszaválasztották Gergely Feliciánt. Az új társaság később szétosztotta az Unitárius Alapítvány díját a meghirdetett és beérkezett, megfelelő pályázatok alapján. Gyűlekezeteink és egyházi szervezeteink 1.200.000 forintot kaptak különböző célokra, munkálatok, javítások elvégzésére. Máté Ernő beszámolt a pécsi, sikeresnek mondott ifjúsági konferenciáról. Végre talán ifjúságunk is rendezi soraát és valóban Egyházunk derékhadja fog lenni.

EK Tanács sajnálattal vette tudomásul, hogy Demján Sándor főgondnokhelyettes több okra hivatkozva lemondott megválasztott tisztségéről. A Heltai Kft. ügyvezetői tisztét tovább folytatja addig, amíg arra egy megfelelő személyt talál az egyházvezetésünk. Demján Sándor a fia - reméljük - továbbra is Egyházunk áldozatos tagja fog maradni és számlatunk munkájára, támogatására, ha az élet úgy kéri. Gyűlésünk megtárgyalta és megbízott egyházi és világi személyeket különböző egyházi és társadalmi szervezetekbe, hogy méltóan képviseljék Egyházunkat.

Második ülésezésünk Máté Ernő hálaimájával és énekéssel ért véget.

B.L.

Ahogy 1993 óta minden esztendőben, a 2000/2001-es tanévben is elhangzottak unitárius egyházjogi előadások az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán, valamint a Károli Gáspár Református Egyetem budapesti és kecskeméti jogi fakultásain.

A kurzusokat dr. Lőrincz Ernő (az állam- és jogtudományok kandidátusa) tartotta, aki a „Felekezeti egyházjog Magyarországon” című kötet unitárius fejezetének is szerzője.

EGYHÁZKÖZSÉGEINK ÉLETÉBŐL

Bartók Béla Unitárius Egyházközség

Egyházközségünkben az elmúlt két nyári hónapban, említésre méltó esemény tulajdonképpen az volt, hogy az egyházi szolgálatok egy részét két gyakorló teológus végezte, akiket az Erdélyi Unitárius Egyház püspöke, Dr. Szabó Árpád helyezett Budapestre, nyári gyakorlatra. Július hónapban Gerzsi Mihály II. éves, majd augusztus hónapban Demeter Sándor V. éves teológusok vezették a szolgálatot a pestszentlőrinci, a Nagy Ignác utcái, majd a Bartók Béla egyházközségekben.

Véleményünk, és ez egybe esik a hívek véleményével, hogy mindkét gyakorló segédlelkész becsülettel állta meg a helyét a küldetése alatt, amiért mindkettőjüknek ez úton mondunk hálás köszönetet, kívánva nekik további sikeres szolgálatokat.

Itt szeretném kihasználni a lehetőséget és felhívni budapesti híveink szíves figyelmét, hogy Egyházunk Zsinata kimondta a budapesti egyházközségek szétválását és két külön Egyházközség létrehozását. Szükségessé tette azt az a tény, hogy a híveink az egyházfenntartói járulékokat a Budapesti Unitárius Egyházközség címére fizették be, amit a Nagy Ignác utcai templom és ingatlan fenntartására fordítottak és így teljesen elhanyagolódott a Hógyes Endre utcai Egyházközség, melyben több mint 20 éve még tisztasági meszelés sem történt. A budapesti egyházközség megosztása a főváros megosztását is jelenti, mely a következő képpen alakul:

Nagy Ignác utcai Egyházközség: - kerületek: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 12, 13, 14, 15, 16. Bartók Béla Egyházközség: - kerületek: 8, 9, 11, 21, 22, 23. Pestszentlőrinci egyházkerületek: 10, 17, 18, 19, 20.

Ezen felosztást azt jelenti, hogy arra kérjük híveinket, hogy mindenki szíveskedjék a lakhelye szerinti Egyházközség nyilvántartásába felvételni magát és az egyházközség életképességének fenntartása, és megmaradásának érdekében szíveskedjék az egyházfenntartói járulékokat a lakhelye szerinti egyházközség pénztárába a kiküldött csekkben befizetni. Ez nem azt jelenti, hogy a híveink csakis a lakhelyük szerinti egyházközségbe járhatnak, hanem mindenkinek szíve joga, hogy eldöntse, miután eleget tett egyházfenntartói köteletségének, hogy a szertartásokat ott és abban a templomban vegye igénybe, ahol azt a legjobbnak tartja.

Ennyit szerettem volna előzetesen közölni, mielőtt 2001. szeptember 22-én du. 17 órai kezdettel megtartanánk Egyházközségünk névadó ünnepségét, melyre ez úton is mindenkit szeretettel meghívunk és elvárunk. Ezen nagyjelentőségű ren-

dezvényről, Őszi Háladási ünnepségünkről, melyet az alakuló Közgyűlés fog követni, híveinket levelben is értesíteni fogjuk.

Kérem továbbá híveinket, mégpedig azokat, akiknek kisgyereke van, jöjjenek nyugodtan a templomba, mert a gyermekekre való felügyeletet, a valláserkölcsei nevelést, továbbá a konfirmációra való előkészítést Egyházközségünk vezetésége már megoldotta, így a szülők nyugodtan részt vehetnek istentiszteleteinken.

Rázmány Csaba

Beszámoló a Nagy Ignác utcai egyházközség életéről, szertartásairól (2001. május – július)

Budapest, Nagy Ignác u. – A Duna Televízió a 2001. május 20-án tartott istentiszteletről felvételt készített, mely egy héttel később, május 27-én került adásba 10 órai kezdettel. A szolgálatot Kászoni József lelkész végezte. Az istentisztelet alapját Mózés 18, 22-26 szolgált.

A mintegy 150 fős gyülekezet a helyszínen, a nézők pedig a televízió készülékek előtt gyönyörködtek a Budapest, XVII. kerületi Ének-zene tagozatos Általános iskola vegyeskórusának lélekemelő előadásában. A kórust Pincz Egonné karnagy vezette, zongorán kísért Kúronya Veronika.

A televíziós adásról videofelvétel készült. A lelkes hívataltól a kazetta kikölcsönözhető.

Május első vasárnapján alkalmi istentisztelet keretében köszöntöttük a mindig adományozni tudó és mindig szerető édesanyákat. Muzsika Ibolya hitoktató a hittanосok legkisebbjével kezdve anyas napi műsort állított össze, melyet a gyermekek a templomban adtak elő. Szavaltak, énekeltek és virágokkal kedveskedtek a feltűnő szerető édesanyáknak.

– Pünkösdi ünnepre, annak első napja, abban különbözött az eddigiektől, hogy gyülekezetünk tagjai nagyrészt adományokat tettek az úrvacsorával egybekötött ünnep alkalmából.

Kiss István testvérünk az Unitárius Életről értesült, hogy Egyházközségünk irodájában nincs számítógép, ami nélkül ma már nem képzelhető el hatékony munka, ezért határozott úgy arra és fia, Dr. Kiss István főorvos, hogy egy teljes felszereltségű számítógépet ajándékoznak az Egyházközségnek, melynek értéke 150.000,- Ft.

Tábor István új szőnyeget adományozott 1/4 millió Ft értékben.

– 2001. június 17-én tartott konfirmációs istentisztelet keretében tettek hitükről tanúbizonyságot fiataljaink. Ez alkalmából hat fiatal vált Egyházközségünk teljes jogú tagjává. A két leány és négy fiú testvérünk nemcsak hitbeli kérdésekre válaszoltak kifogástalanul, hanem rövid hangszerekes zenei előadással is köszöntötték a mintegy 100 fős gyülekezetet, a virágokkal gazdagodó és izlésesen feldisznított templomban, ami a konfirmáló fiatalok szüleinek munkáját dicsérte. A most konfirmált fiatalok névsora: Cezár Kamilla, Dénes Beáta, Kovács Zsuzsanna, László Viktória Tünde, Péter András Levente és Salgó Zoltán. Az istentisztelet keretében a frissen konfirmált fiatalok és hozzátartozóik úrvacsorát vettek, amelyet Rázmány Csaba püspök úr úrvacsorai ágendája előzött meg.

Az istentisztelet végén Bardóc-Tódr András gondnok a Presbitérium és a gyülekezet, Sipos Emese Lilla, az LJMK elnö-

EGYHÁZKÖZSÉGEINK ÉLETÉBŐL

ke és Brock Enikő, az UMK titkára pedig egyházközségünk ifjúsága nevében köszöntötte a frissen konfirmált fiatalokat.

A sikeres konfirmációt követően júliusban Kásznai József lelkész erdélyi túrára kísérté a fiatalokat, ami immár hagyományos esemény. Útjuk során felkeresték testvéregyházközségeinket, Enlakát és Torockót.

– A tavaszi bibliaóra-sorozat záróeseményére május 28-án került sor, melyet özv. Vékás Domokosné, a sokak számára ismert, kedves Júlia asszony öbúdai hétvégi házában kertjében tartott a bibliakör. Ezúton is köszönik a résztvevők a kedves vendéglátást, köztük a finom túróspuliszkát. A Bibliaórák októberben folytatódnak hétfőn 5 órai kezdettel.

Budapest – június hónap első felében Németh László leányánál, Németh Ágnesnél és Lakatos Istvánnál tett Kásznai József lelkész családlátogatást. Lelkészünk köszönetet mondott Németh Ágnesnek, hogy tavaszi meghívásunknak eleget téve 100 évvel ezelőtt született édesapjára emlékezett gyülekezeti közösségünkben. Ez alkalomból Katona Zsombori Mária festőművész az íróról készült portrét adott ajándékba a házaspárnak.

Kásznai József lelkész a 2001. év május és június hónapjaiban az alábbi szolgálatokat végezte:

Keresztelés:

Varga Borbála Margit – május 12.

Béres Áron Zoltán – május 13. (Áron Zoltán, Béres Attila és Léta Zsuzsanna második szülött gyermeke. A kereszteselésen jelen volt a büszke nagypapa is Erdélyből, Léta Áron, nyugalmazott lelkész.)

Nagy Dániel – május 26. (A megkeresztelt, Dr. Nagy Zoltán és Demján Kinga-gyermeke. Dániel nagypapja, Demján Sándor, a Helitai Kft. igazgatója.)

Esketés:

Nagy-Rébék Ferenc és Mester Éva – május 12. (A fiatal pár az ősz folyamán kezd meg Tallinban diplomata pályafutását, melyhez mindkettőjüknek sok sikert kívánunk.)

Névai András és Vörös Mária – június 2. (A hamarosan az Egyesült Államokba utazó házaspárnak szívből gratulálunk.)

Temetés:

Vitéz Lajosné sz. Varga Teréz (72 éves) – május 22.

Ürmösi Éva (78 éves) – május 22.

Aradi Ferencné sz. Deák Márta (65 éves) – június 5.

Halottaink emléke legyen áldott.

A megkeresztelt gyermekek élete és az ifjú házaspár boldogságára Isten áldását kérjük.

Nyári hétköznapi istentiszteletet tartottunk július 4-én és augusztus 1-én a Nagy Ignác utcában.

– Kásznai József lelkész a Németajkú Reformátusok gyülekezeti termében tartott előadáson vett részt, ahol az állam és az egyház kapcsolatának kérdéskörét vitatták meg a meghívott teológusok, politikusok, filozófusok.

– A 72. Ünnepi Könyvhét keretében 2001. június 8. és 10. között a 66-os pavilonnál több unitárius szerző és erdélyi alko-

tó dedikálta könyveit, így többek között: Kásznai József, Kelemen Miklós, Vass Antal, Veress D. Csaba, Józsa Béla és Szávai Géza.

Kásznai József gyülekezeti lelkész

Konfirmandusok kirándulása

Július 5-én reggel indultunk az erdélyi kirándulásra a Nagy Ignác utcai templom elől. Nyolcan indultunk. Három kocsival mentek. Csak két rövid pihenőt tettünk, Körösfőn és Marosvásárhelyen, így estére már meg is érkezünk Homoród-szentmártonra, ahol finom vacsorával vártak bennünk.

Másnap reggel 9-kor találkoztunk az egyik szálláshelyen, ahonnan a közös reggeli után elindultunk az aznapi kirándulásra. Először Székelyudvarhelyre mentünk (ide már csak 2 kocsi, mert a tiszteletes úr a kocsiját Kolozsváron hagyta), ahol megcsodáltuk az új bethlenfalvi unitárius templomot. Innen a Szejke forráshoz vettük utunkat. Megtekintettük Orbán Balázs sírját, ahol állt egy új székely kapu is, amit 2000-ben emeltek. Megnéztünk a felújított borvízes medencét is, de sajnos nem fürdöttünk benne. Ezután Parajd következett. Itt a sóbányát tekintettük meg. Nekem nagyon tetszett, szerintem a többieknek is, mert mindenki hozott több sókrisztályt is. Mivel Szejken nem fürdöttünk, ezért gyorsan elmentünk Szovátára a Medve-tóhoz. Itt mindenki fürdött kivéve a tiszteletest és az amerikai vendéget, George-t. Ők körbejárták a tavat. Mi ezt fürdés után tettük meg. Végül visszatértünk Homoród-szentmártonra, ahol megint együtt vacsoráztunk, majd mindenki aludni tért.

Szombaton a közös reggeli után indultunk aznapi túránkra, aminek első megállóhelye Hargitafürdő volt; itt borvizet vehetünk magunkhoz. Legközelebb a Tolva-vonon álltunk meg lenézni a csiki székbe. Ezután a Gyilkos-tón csónakáztunk egyet, majd megtekintettük a Békási-szorost. Itt gyalog sétáltunk végig. Eközben láttunk hegymászókat és az Oltárkőt is megnéztük. Visszatértünk a Gyilkos-tóhoz és megmáztuk a Nagy Cohárdot. Visszafelé megnéztük Madéfalvát az emlékművet. Végül Homoród-szentmártonban fürdöttünk.

Másnap szekereznit indultunk. Csak hatan fértünk fel a szekérre, ezért a tiszteletes úr és George kocsihoz jöttek. Ők hozták a piknikhez való birkát. A szekérrel ámentünk Abásfalván majd Keményfalván. Ezután az Ilona-völgyben haladtunk felfelé. Egy kicsi tisztáson megálltunk és letáboroztunk. Időközben megjöttek a tiszteletes úr vendéglátói is, akik sokat segítettek nekünk. Amíg én az italokat beraaktam a patakba hűteni, addig megrakták a tüzet. Először a birka-tokányt és a krumplit készítették el. Mivel sokat kellett várni addig amíg elkészül, ezért négyen elmentünk gombászni (az egyik konfirmáló leány, Zsuzsa, a testvérem és a barátja, és én is, a másik konfirmáló). Mivel csak néhány gombát ismertünk, ezért nem szedtünk le egyből mindent. Végül csak egy darab róbagombát találtunk. Valószínű, hogy már leszdedték őket előtűntek mások. Mire visszaértünk már kész volt a tokány. Nekiláttunk az evéshez. A tokány mindenkinek nagyon ízlett. Evés közben óriási eső kerekedett. Az ételeket bemenekítettük egy fa alá és le is takartuk őket. Apám a tüzet védte meg az esőtől. Két gyerek, akik úgymond a „szekérhez tartoztak” bebújtak a szekér alá a kocsihoz együtt.

EGYHÁZKÖZSÉGEINK ÉLETÉBŐL

A többiek a fa alá húzódtak be. Mikor végre elállt az eső (nem esett sokáig, de nagyon erősen), akkor kitakartuk a tüzet, egy nagy fedővel meglegyeztük és így újra meggyulladt. Nagy mezezen még száraz faágakat is találtunk. Megsütöttük a flekcent, amiből mindenki jóízűen evett. Ezután megint esett az eső. Mindenki beállt újra a fa alá. Apám, George és én viszont bementünk a patakba, hiszen ott már úgy sem lehettünk vizezsebek az esőtől. Mikor elállt, akkor lehetett lovagolni azon a lovon, ami a szekeret húzta. Ez Zsuzsának ment a legjobban. A lovagolás után kitűztünk két focikaput és fociztunk. A labda többször beesett a patakba, ezért aztán gyorsan utána kellett szaladni. Ez egyszer nem sikerült, és csak olyan 250 méterrel lejjebb kellett szaladnunk a parton, majd bementünk a patakba és megváltuk a labdát. Aztán esteledvén elindultunk haza.

Hétfői úticélunk Székelyderzs volt, ahová meghívott minket az egyik konfirmáló leány vacsorára. Ide nagy kitérővel jutottunk el, mert több dolgot is meg akartunk még nézni. Legelőször még Homoródszentmártonban néztük meg az unitárius templomot és az ifjúsági szállást. Ezután Székelykeresztúr következett, ahol megcsodáltuk az unitárius gimnáziumot és a templomot. Mindkettő nagyon szép volt. Aztán elmentünk Fehérgyáhrára megnézni a két hete szentelt unitárius templomot, ami nekem az összes közül a legjobban tetszett. A templom megtekintése előtt meg megnéztük a Petőfi-emlékművet is. Következő állomásunk Segesvár volt, ahol megtekintettük az óvárost és az óratornyot is. Sajnos az óratornyba nem mehettünk fel, mert négy órakor zárt, és mi pont akkor értünk oda. Végül Székelyderzsben találkoztunk Beával, a másik konfirmáló leánnyal. Megcsodáltuk a székelyderzsi templomot, a harangot és raktárakat is, ahol a szaloncukor és a gabonát tárolták. Vacsora után táborfűz mellett mulattunk, majd mindenki aludni tért. Kivétel volt ez alól a tiszteletes úr, mert ő vacsora után visszament Homoródszentmártonba, ahonnan reggel indult vissza Budapestre, egy keresztelejre.

Reggeli után visszamentünk mi is Homoródszentmártonra az egyik házigazdáért, aki velünk jött. Így már kilencen voltunk, mert Bea ugyancsak velünk tartott. Az irányt Brassó felé vettük, ahol megnéztük a Fekete-templomot. Nagyon tetszett mindenkinek, csak már nem volt olyan fekete, mint régen, mert felújították. A következő megálló Sinaia volt, ahol megnéztük a Peles-kastélyt, de csak kívülről, mert hétfőn és kedden zárva volt. Ennek következtében gyorsan Törsvár felé vettük magunkat és megnéztük a törsvári várat. Nagyon szép kis vár volt, nekem nagyon tetszett, annak ellenére, hogy a lépcsőkön megcsúsztam és lehorsoltam mindkét térdemet. Végül visszatértünk Homoródszentmártonba.

Másnap reggel Beát a szülei visszavitték Székelyderzsbe. Mi viszont Marosvásárhely felé indultunk. Útközben megálltunk Korundon, ahol George elég sok mindent vett. Megnéztük azt is, hogy hogyan készült a kerámiaéget. Aznap már csak Marosvásárhelyen álltunk meg. Itt megnéztük a Teleki Tékát és a Bolyai Múzeumot, mindkettő nagyon tetszett. Aztán következett az unitárius templom majd a vár. A várból megnéztük az egyik bástyát, ahol éppen Rákóczi-kiállítás volt. Legvé-

gül megnéztük kívülről a Kultúrpalotát és a Városházát. Éjszaka Zsuzsa és Katalin (az egyik konfirmáló keresztanyja) Zsuzsa nagymamájánál aludt, mi pedig az unokatestvéremeknél.

Csütörtökön legelőször Dicsőszentmártonba mentünk megnézni az unitárius templomot (nagyon szép helyen volt). Elmentünk Nagyenyedre is, ahol megnéztük a vártemplomot. Azután Törckőváral is megnéztünk meg. Nagyon szép főtere volt egy szép forrással is. Megmészünk a Székelykő, ami igazán csak meredek volt, de megérté megmászni. Fentről gyönyörű volt a kilátás. Végül elmentünk Kolozsvárra, ahol aznap este aludtunk.

Reggel korán keltünk, hogy hazaindulás előtt még meg tudjuk nézni Kolozsvárt. Megnéztük a Farkas utcai templomot, az egyetemet, a Báthory liceumot, a vármegye házát, Mátyás király szülőházát, a Ferenciek templomát, az unitárius gimnáziumot, az unitárius templomot, a ferlegvárat és a városi parkot. Az unitárius gimnáziumban beengedtek a püspöki hivatalba, ahol megnéztük a püspökök és a főgondnokok képeit. A templomot éppen felújították, de azért így is szép volt. A városi parkban ebédeltünk, majd indultunk hazafelé. Megálltunk Kőrösfőn, ahol George vett egy aszalterítőt. Végül este 8 órakor érkezünk meg a Nagy Ignác utcába.

Péter András

DEBRECEN

A legutóbbi híradásunk óta április 15-én Debrecenben és 22-én Miskolcon tartottunk úrvacsorás hűsvégi istentiszteletet. A miskolci istentisztelet igen sikeresnek mondható, hiszen hosszú évek után először nyílt alkalom 16 unitárius testvérünknek körül állni az úrszaltat. Így összeismertük azt a címlistát, mely alapján rendszeresen értesítjük híveinket istentiszteleteinkről. Kialakult a jó kapcsolat a helyi evangélikus lelkész házaspárral, akik szívesen engedik át számunkra imatermüket havi egy alkalommal, sőt már azóta jelezték is, ha egy endélyből áttelepült unitáriusra bukkantak. Dr. Kriza Ákos, unitárius testvérünk segítségével már a pünkösdi istentisztelet híret a helyi TV, rádió közvetítette. Perjés Lászlóné pedig vállalta a helyi újság rendszeres értesítését. Adja isten, hogy az indulás leldelű kitarson és gyarapítsa erős közösséggé a miskolci szóróanyát.

Április 28-án Püspöki Vizitáció érkezett Debrecenbe, ezzel nyilván meg a püspöki vizitációk sorát az új egyházi vezetésben. A meghagyásokat azóta is több ízben tárgyalta a presbitérium.

Május 27-én Miskolcon, június 3-án Debrecenben ünnepeltük a pünkösödöt.

E két istentisztelet között az Illyefalván megrendezett EPMSZ konferencián vettem részt, ennek keretében a Baseli elnökség tisztújító közgyűlésén elnökségi taggá választott, mely igen nagy megtiszteltetés. A nagy hagyományú szervezet határokon és felekezeten átívelő toleranciával és figyelemmel éli meg a protestáns – és magyarság-tudatot Ennek

EGYHÁZKÖZSÉGEINK ÉLETÉBŐL

szellemében végzendő igen felelős munkához szeretnék méltó lenni.

Mindeközben folytatódik a rendszeres egyházközségi élet Debrecenben. A múlt év hasonló időszakához képest megduplázódott a létszámunk, megtöbbszörözött az istentiszteletek száma.

A hó első és harmadik vasárnapján tartjuk az istentiszteletet. Júniustól augusztusig a nyári vakációra való tekintettel ugyan szünetel majd az eddig sikeresen működő Női tea (biblia-óra a Szentírás női alakjairól) és a vasárnapi gyermekhit-tan, de szeptembertől folytatódik.

Július 7-én érkezett gyülekezetünkbe egy négy fős amerikai unitárius küldöttség a californiai Sacramentóból. Őket a bostoni PCC irányította hozzánk, miután megszületett bennük az igény egy hagyományos unitárius egyházközséggel testvéri kapcsolatot kiépítésére. A több napos ittlétük alatt a gyülekezet tagjainak áldozatos segítségével jó fogadtatásban lehetett részük. A gyülekezeti élet mellett megismerhették a magyar konyhát, Debrecen régi és új nevezetességeit, jókat kirándultunk a Bükkbe, és Tapolcára és kiadós történelmi körútra is indultunk Ónod és Eger vára meglátogatásával. Úgy érzem, hogy nemcsak az amerikai barátaink számára volt ez nagy élmény, de nekünk is, akik számára újból bebizonyosodott, hogy az egyházközség összefogása, kincseink tudásunk egybegyűjtése csodákra képes.

Július 13-án szomorú szívvel búcsúztattuk Csátári István testvérünket. Nehéz, küzdelmes élete után adjon néki a Jóisten áldott pihenést, örök békeséget, az őt gyászolóknak pedig lelki megnyugvást.

Igen nagy öröm az egész közösségünk számára, hogy augusztus 24-én megkereszteltük Orvállai Barbara Ritát a debreceni templomban. Ezzel az eseménnyel egy népes család talált vissza közösségünkbe.

Szeptember 2-án közvetlenül istentisztelet után gyülekezetünk nagy része Derzsi Kálmán atyánkfiaival ünnepelte gyémántdiplomájának átvételét a pallagi Agrártudományi Egyetemen. Közösségünk tagjainak nagy ünnepeit, sikereit büszkeséggel éljük meg, Kálmán bátyánk nemcsak regényes család-történetével, de fiatalokat leköröző jó kedélyével és aktivitásával nagy megbecsülésnek örvend egyházközségünkben. Isten éltesse Őt ez alkalomból!

Miklósi Vári Katalin lelkész

Beszámoló a Dunántúli Unitárius Egyházközségben történtekről

A Dunántúli Unitárius Egyházközség élete az utóbbi beszámoló óta folyamatos fejlődést élt meg.

– Testi és lelki fáradságot nem nézve kutattam fel híveimet, sok tucat utat megtérve látogattam meg a Dunántúl számos pontján, a legkisebb településeken is, és vontam be a gyülekezeti életbe. Az istentiszteleti alkalmakat (és egyéb: pl. presbiteri gyűlés, ifjúsági gyűlések, kisebb szeretetvendégségek stb.) rendszeresen megtartottuk, az utóbbi időben három keresztes szertartást végeztem, hívem száma jelen pillanatban 227. A Polgárdiba járó gyülekezet mellett egy számba veendő székesfehérvári gyülekezetnek is sikerült kialakulnia. – Jómagam júl. 2-án felvételt nyertem a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészkarának Irodalomtudományi Doktori Iskolájába (PhD). Bár kutatási témám az irodalomelmélethez kapcsolódik, jó része rendszeres teológiai jellegű. A pécsi bölcsészkaron immár egyfajta hagyományt teremtem így képviselem egyházamat és vallásomat.

– Július 5–8. között szerveztük meg Pécsen az Országos Unitárius Ifjúsági Konferenciát és kezdtük el országos ifjúsági szervezetünk átférférfalását. A konferencia után a pécsi ifjúsági egyelet egy tagja részt vett a Svájcban megrendezett (júl. 21–28) IRF konferencián. A jövő évi nemzetközi ifjúsági konferencia első hete Pécsen lesz megrendezve júl. 13–20 között. –Sikerült egyre jobban betörni a médiába, valamint jó kapcsolatot teremteni a Dunántúl számos református (pl. gyümölcsöző enyingi református testvéregyházközségi kapcsolat) és más felekezeti lelkészével. A Pécsen létesített határon túli magyarokért Pannon Magyar Házal szoros kapcsolat jött létre, melyet jómagam szentelek fel.

– Központi támogatással (illesse ezért azt hálás köszönet) sikerült vásárolni Pécsen egy a központban lévő kisebb lakást, melyet lelkészi lakásként és gyülekezeti célokra (vallás-oktatás, presbiteri gyűlések, ifjúsági összejövetelek stb.) használunk fel. A presbiterium határozata értelmében a központ Pécsre tevődik át. A Polgárdiban lévő ingatlan eladását még nem tudtuk megoldani.

– Jelen pillanatban (pályázat útján) egy úgynevezett megaterv, egy Pécsen létrehozandó időszothos és kápolna létrehozásáért fáradozok, és teremtek kapcsolatot a pécsi önkormányzattal, különböző szervezetekkel, alapítványokkal stb.

Máté Ernő gyakorló segédlelkész

Hódmezővásárhelyi Egyházközség

Mint minden évben úgy az idén is Egyházközségünk életében a II. negyedévi időszak volt a legmozgalmasabb. Húsvét, Anyák Napja, Pünkösd, erre az időszakra esett. Ilyenkor gyülekezeti alkalmaink népesebbé váltak, mert a szórványban élő híveink is eljöttek, Úrvacsorával éltek és szeretettel figyelték gyerekeik, unokáik versmondását, énekét. Az év elején összeállított terv szerint Istentiszteleteinket megtartottuk, melyeken változó létszámban vettek részt híveink.

Nem hanyagoltuk el a családlátogatást sem. E tevékenységünkben Bán Nagy Margit szegedi hívónk is segített.

Derzsi Kálmán

EGYHÁZKÖZSÉGEINK ÉLETÉBŐL

Június 20-án szörvényainkban befejeztük hitoktatói tevékenységünket. Az itt élő gyerekek hitoktatása a nagy távolságok miatt nehézkes, sokszor kell időpontot egyeztetnünk. A Református Gimnáziumban június 12-én fejeztük be a tanévet. Részt vettünk az iskola tanévzáró, valamint a végzős diákok ballagási ünnepségén.

Egyházközségünkben 2 alkalommal végeztünk temetési szertartást örök búcsút vettünk Dr. Jakab Jenőnéktől, néhai kántorunktól, valamint Czeglédi Sándor testvérünkötől.

Egyházközségi életünk kiemelkedő eseménye, hogy az Országos Fuvolás Tábor diákjai és nemzetközi hírnévtelű tanárai templomunkban július 5–15 közötti időszakban hangversenyeket tartottak. Fellépők között sorolhatjuk Renaissance Consort - / Kecskecsémét/, Viellatoris Gamba együttes Budapest, Pavane Történelmi táncgyűjtés / Szeged /, a Debreceni Bánya Júlia Ének-Zenei Iskola Gyermek- és Ifjúsági kórusát, Szabó Rékát, Mogyorosi Évát és másokat.

A Polgármesteri Hivatal által szervezett rendezvényekre rendszeresen meghívhat. Ezen meghívásoknak lehetőségeink szerint eleget tettem.

A Liszt Ferenc Ének-Zenei Általános Iskola gyerekkórusa rész vett a szentegyházsfalusi zenei napokon. Az iskola igazgatója kérésére a csoportot én is elkísértem. Az ott töltött időszakban meglátogattam a helybeli unitárius kollégát, egyben megcsodáltam az egyházközség hangulatos, áhítatkeltő imatertét.

Hódmezővásárhelyen nemcsak szellemi tevékenységet folytatok, hanem fizikai is. Az egyházi épületeink körül 210 m hosszú járda, templom, imaterem takarítását és a harangozást is végezni kell, mindaddig, míg az egyházközségünk anyagi helyzete meg nem engedi, hogy valakit megfizethessünk és elvállalja a feladatot. Temetésekor jelent gondot a harangozás, gyerekeink ugyan besegítenek, de ha nincsenek itt-hon nem találunk senkit, aki elvégezné. A gyászoló hozzátartozók viszont ragaszkodnak a harangszóhoz.

Anyagi helyzetünk sajnos szűkre szabott. A Magyarországi Unitárius Egyház támogatása nélkül épületeinkben komolyabb javításokat nem tudunk végezni. Talán jó lenne, ha a Magyarországi Egyház egy tartalék pénzalapot hozna létre és így év bármelyik időszakában segítséget, vagy kölcsönt tudna nyújtani a rászoruló egyházközségeknek.

Úgy érzem, hogy a második negyedévben is a reánk bízott lelkiismeretesen elvégeztük és lehetőségeinkhez mérten mindent megtettünk Egyházközségünk fejlődéséért.

Kiss Mihály lelkész

SÁTOROS ISTENTISZTELETEK (májustól – szeptemberig)

Alighogy elszakadunk az M1-es autópályától, és a Győr irányába haladók bekötőúton végigmegyünk, a régi 10-es úttal való kereszteződésben egy érdekes, Erdélyt idéző harangláb köszönti a Győrbre érkezőt.

Vasárnap délelőtt van. A gondozott udvarban, a harangláb árnyékában megbújó sátor alól zsolnárténeklés hangfoszlányai szűrődnek ki és keverednek madárdallal. A különös hangversenyt csak az időnként elhaladó autók csöndtörő burrogása zavarja meg. Az arrajáró kíváncsi érdeklődésű figyeli, mi folyik az udvarban, mi akar lenni ez a furcsa szertartás, kik lehetnek ezek az emberek, akik a természet ólén osztják meg gondolataikat és érzéseiket Istennel és egymással.

Igen, valóban Istentisztelet van. A hagyománynak megfelelő módon ugyan, csak szokatlan körülményben. A szertartás menete a protestáns templomokból ismerős lehet: ugyanúgy követik egymást az imák, az énekek, majd a prédikáció. A lelkész palástoson, kezében bibliával és énekeskönyvvel, amelynek aranyozott szegélyén időnként megcsillan egy-egy pajkos napsugár, vezeti a szertartást.

A hívők ünnepélyes öltözte és tekintete egyaránt igazolja, hogy komoly dologról van szó és nem holmi egyházasdi játsszázásról. Ha mindez templomban történne aligha lenne furcsa, de így mégiscsak az.

A kívülről szemlélődő számára megválaszolatlanul maradt kérdéssel szemben, azok, akik bent vannak tudják és hitte vallják, hogy ők nem egy székta természetimádó csoportja, sem nem egy új vallásos irányzat eltévelyedett bárányai, ők csupán egy történelmi egyház, az itt és most lehetőségei közt hitüket megőrizni és megélni kívánók, reménytartói, akiknek valahol valamikor volt templomuk, és akik hiszik, hogy Győrben, a harangláb szomszédságában valamikor újra lesz templomuk.

Igen, ez a furcsa közösség templom nélkül mi vagyunk, a Győri Unitárius Egyházközség.

Az ingatlant, melynek legnagyobb szobája is szűkösen elég egyházi célra, kinőtűk. Áthidaló megoldás már lassan négy éve, hogy az udvaron sátor alatt gyűlünk össze. Valóban furcsa, de így is lehet és azok számára, akik rendszeresen összejönnek már nem annyira feltűnő, mint azok számára, akik először kerülnek szemtől szembe ezzel a ténnyel.

Annak ellenére, hogy kétségtelenül van némi kiszolgáltatottság a helyzetben az egyházi életünk folyamatos és fejlődő tendenciát mutat. Győr jelképesen a központ, de központi fontossággal mindig az bír, ahol váltakozva az egyházi szertartásokat igénybe veszik. Nem volt ez másképp az elmúlt hónapokban sem, melynek eseményei jelzik, hogy az Észak-nyugat – Dunántúlon élő unitáriusok összetartó közösséggé kovácsolódnak össze.

A nyárelő legfontosabb eseménye a pápai konfirmációs szertartás volt május 20-án, amikor Vári Tamás, a Brassóból elszármazott, a Pápai Református Gimnázium unitárius kitűnő tanulója tett tanúbizonyságot hitéről. A felemelő eseményre Timonvéri Ari Vid szobrászművész műtermében került sor, a pápai öreghegy iskolában. Ez a hely ad otthont a Győri Egyházközség megalakulása óta a pápai unitáriusok közösségének. Tamás példamutatóan felkészült, noha sok volt a kérdés, mivel egyedül konfirmált derekasan helytállt és minden kérdésre pontosan és hibátlanul válaszolt. A fogadalmotélt után édesanyjával, testvérel, keresztszüleivel és rokonaival együtt vett először úrvacsorát. A család és a házigazdák jóvoltából kis szeretetvendégséggel végződött a találkozás, melyről úgy érzünk mindenki lelkeleg feltöltődve távozott otthon.

EGYHÁZKÖZSÉGEINK ÉLETÉBŐL

nába: Pápára, Farkasgyepőre, Homokbödögére, Móra, Budapestre és a távoli Marosvásárhelyre is.

Június hónapban a pünkösdi istentisztelet mellett, de ünnepességében mégiscsak előtte a legfontosabb esemény, a június 10-i püspök- és lelkeszentelés volt, melynek keretében került sor a millenniumi zászlók felszentelésére és átadására, amikor Szabó Álmos gondnokunk meghatódva vette át az egyházközség címeres lobogóját.

Júliusban részt vettünk a pécsi Ifjúsági Konferencián, amit meghittségeivel és egyszerű ünnepességével a július 15-én Veszprémben sorra került összetett keresztelési szertartás színteréül. A meghitt családi környezetben zajlott szertartáson megkereszteltük az egyházunk tagjai sorába felvettük az alig hét hónapos Arkossy Borbálát, kilencszendős bátyját Arkossy Tamást, édesanyjukat Arkossy Tamásné Dósa Emesét, valamint a két keresztmamámat Dr. Dósa Andrást és Patányiné Arkossy Editet. A méltatlanul és elfogultan kiközösített Huszti János püspök úr rokonai Unitárius Egyházuk iránti töretlen hűségüket és áldozatkészségüket juttatták ezáltal is kifejezésre, követendő példát mutatva azok számára, akik a személyes torzskodást és önző érvényesülést részesítik előnyben az egyház érdekével szemben. Arkossy Tamás, az édesapa, Isten iránti hálából hetven ezer forint adományozott a győri unitárius templom építésére. Önzetlen cselekedete reméljük másokat is hasonló buzgó tettekre sarkall. Augusztusban a szokásos istentiszteletek mellett Szombathegyen a Körmendi utcai Evangélikus Templomban unitárius szertartás szerint egymásnak örök hűséget fogadott és házasságot kötött Kovács Andrea, gyógyszerész és Dr. Mogyin Dmitrij. Az esketési szertartást követően megkereszteltük Mira nevű első kislányukat. Isten áldása kísérje az ifjú pár és újszülött életét. Szeptember elején a Veszprémi Evangélikus Templomban ismét keresztelési szertartásra került sor, amikor Patányi Anikó Lillát, költőnő sejtmeses, szép nevű kislányt, Patányi Péter és Patányiné Arkossy Edit szemefényét vették fel tagjaik sorába. Ezt követően vasárnap Győrött megkereszteltük Fehér Dávidot, Fehér Dóra és Fehér Tivadar régóta várt első kislát. Istennek legyen hála a gyermekek életéért, a szülőknek pedig adjon erőt, hogy nevelhessék őket testben és lélekben. Isten és emberek előtti kedvességben.

Lassan hagyománnyá válik, hogy Győrben minden évben sor kerül egy kiemelkedőbb eseményre. Az idén Őszi Háladási ünnepére, az ez évi zsinat által megválasztott új vezetőség: püspök, püspökhelyettes, főgondnok, főgondnokhelyettes urakat kértük fel, hogy látogassák meg egyházközségünket, ismerkedjenek meg annak és hűveinek életével. Örömmel értesültünk arról, hogy meghívásunknak eleget tesznek és szeptember 30-án, vasárnap délután öt órai kezdettel sorra kerülő háladáson főtitkarendő Rázmány Csaba püspök úr hirdeti az ígét és osztja az úrvacsorát a helyi lelkesléssel együtt. Ez ünnepi alkalomra szeretettel és tisztelettel hívunk mindenkit, a közeli és távoli vidékekről egyaránt. A sátrak alatt zajló istentisztelet hagyományos agapé, szeretetvendégség követi majd.

Sándor Gy. Mátyás lelkes

Millenniumzárás Füzesgyarmaton...

Egész tavaszvégi és nyári ténykedésünket a „búcsúnkra” való készülődésünk határozta meg. Úgy terveztük, hogy a millenniumi ünnepségsorozatunk egy méltó záróakkorddal fejezzük be. Meglévő két emlékművünk mellé a templom mellett a szoborparkba egy 1956-os emléket készítettünk. Több, mint félmillió költséggel nagyobb mérvű felújítást végeztünk a salétromosodó templomunkon. Illusztris vendégeinkkel a konfirmációt és az emlékmű felavatását július 29-én tartottuk meg. Valósággal seregett a nép immár hagyományossá lett búcsúünnepségünkre. Megerősödünk abban a meggyőződésünkben, hogy minden esztendő ilyen tájában megtartjuk ezt a „seregszemlét” kölcsönös épülésünkre, valamilyen alkalomhoz kötve. Jövőben 100 éves lesz az egyházközségünk, kiállításban van három konfirmációs és máris megvan az összegyűléstünk összetett motivációja. Az idei ünnepség kapcsán illesse köszönet Egyházunk vezetését a javításokhoz adott kétszáz ezer forintért, a megyei vezetőséget és millenniumi emlékkibontottságot a százötvenezer forint adományért, valamint hűvünket, szimpatizánsainkat a közel kétszáz ezres anyagi és közmunka-áldozatért. Úgy érezzük nemzetünk nagy sorsfordulóhoz közel állunk, a múltat megemlékeztük, maradandó dolgokat alkotva (egyházi millenniumi zászlóavatás elsőként Egyházunkban, emlékmű az aradi 13 vértanúnak és az 1956-os hőseinknek) millenniumunkat megörökítendő.

Ünnepi készülődésünk alatt is időt kellett szakítsunk a gyulai szörvényistentiszteletünk megtartására július közepén, hiszen vártak hűveink egy nyári áhitatos alkalomra, amelyre valóban összegyűltek hangulatos imatertünkben.

A helybéli szociális otthonba is elvittük az evangélium üzenetét, valamint a hagyományos közös ünnepeltetést is megrendeltük élménytöltő sikerrel.

A millenniumzáró nagy ünnepünk után elmentünk hitet és magyarságot tanulni Erdélybe, amelynek központi célja az Unitáriusok Egyetemes Találkozója való pótolhatatlan élményt nyújtó részvétel volt. Gyönyörű volt a körutazás is!

A nyári nagy kihívások méltó zárása volt az augusztus 26-án megrendezett „Jövőnk Napja” Mint minden esztendőben, mindjárt tíz éve, az augusztusi Zajos névnaphoz legközelebbi vasárnapon megemlékeztünk a „Zs.Nagy Lajos Hunor Emlékalapítvány” tragikus sorsú névadójáról és kiosztottuk a pályadíjakat az arra jelentkező diákjainknak. Az idein alapítvány hozadékát és befizetett 1%-os áttalalások összegét az áldozatos, gyermeküket elviesztő szülők kipótolták 132 ezer forinttal, hogy minden pályázót, aki jelentkezett és eljött a megemlékezésre meg tudjunk jutalmazni, ajándékozni. Huszonkilenc gimnazista, középiskolás, főiskolás és egyetemista vehette át a 3500 forinttól 6000 forint összegig terjedő jutalmat. Az emlékezés után a fiatalok szeretettel együtt kivonult a temetőbe elhelyezni az emlékezés virágait a névadó sírján.

B. L.

EGYHÁZKÖZSÉGEINK ÉLETÉBŐL

Millenniumi ünnepség résztvevője voltam Füzesgyarmaton

Ismét maradandó élménnyel gazdagodtunk, akik a Füzesgyarmati Egyházközség július 29-én 11 órakor kezdődő millenniumi istentiszteletén részt vettünk.

Vasárnap reggel aggódva kémltük az eget, mert az előző napokban napjában többször is sötét felhők árnyékolták be az eget, és bőven hullott az égi áldás. Istennek hála e napon ragyogó napsütés volt, csak a nagy hőség tette próbára tűrőképességünket. A templomban hat ventilátor elviselhetőbbé tette a meleget.

Az ünnepélyességet a szépen elrendezett külsőségek is fokozták. A templomkertben a feldíszített két emlékmű mellett magyar címerrel díszített fehér lepel takarta az avatandó kőemléket. A virággal dúsan díszített templomba áhitattal léptünk be. A szörvényben élő unitáriusoknak kevésszer adódik meg templomban, ünnepélyes külsőségek között istentiszteletet hallgatni.

Az ünnepségnek több említésre méltó, maradandó élményt nyújtó mozzanata volt.

A harangzó mellett az egyházi zászló után a palástos papi méltóságok, a konfirmándus, meghívottak, vendégek érkeztek és foglalták el a helyüket.

A füzesgyarmati hívek többsége most ismerte meg személyesen a február 3-án megválasztott Rózmány Csabát, a Magyarországi Unitárius Egyház püspökét, aki először hirdetett ígét Füzesgyarmaton.

Kedves szertartás volt a konfirmálás: a kikerdezés, az első úrvacsoravétel, fogadalomtétel, áldások, egyháztaggá fogadás. Eszembe jutatta a több mint 50 év előtti konfirmálásmat. Én és testvéreim e számomra nagyon kedves templomban konfirmáltunk.

A templomkertben Tökés László Királyhágó-melléki Református Egyházkerület püspökének igehirdetését hallgathattuk. Nagy élmény volt mindannyiunk számára a világ magyarsága által ismert, a magyarság ügyéért harcoló püspököt látni, hallani közvetlen közelről.

A Püspök Urak által történt leleplezés után láthatóvá vált a kőemlék, a márványtábla „1956 Mi nem felejtünk” felirattal. Az emlékművek a magyarság történelmi eseményeire, a hősiökre, az áldozatokra emlékeztetnek.

Köszönöm Istennek, hogy a felejthetetlen élményt nyújtó ünnepségen részt vehettem. Hiszem, hogy az ünnepség áhítata, az elhangzott nemes, hazafias gondolatok szorosabbá tesszik az unitárius egyházhoz való kötődést, erősítik a hazaszeretet, magyarságtudatot.

Keves település, még kevesebb egyházközség büszkélkedhet ilyen emlékművekkel. A hazaszeretet a Hősök tiszteletének ékes bizonyítéka a „jelek” állítása.

A füzesgyarmati hívek nevében megköszönöm Balácsi László lelkes püspökhelyettesnek az ünnepség megszervezését, lebonyolítását, az emlékmű eszmei és valóságos megalkotását, kivitelezését.

Az ünnepség befejezése után kézből vehettünk részt. Késő délutánig együtt maradtunk, régi, kedves emlékeket felidézve előkre és holtakra emlékeztünk.

Isten segítségét és megtartó szeretetét kérem, hogy a 2002. évben tartandó ünnepségen is részt vehessék.

*Romvári Etelka,
egy unitárius hívő*

ERDÉLYI UTAKON...

Augusztus 9-én hajnalban, mint az elmúlt tíz évben oly sokszor zajos volt a füzesgyarmati unitárius templom és lelkes lakás környéke. Helyi híveinkből, szimpatizánsainkból összeverődött társaságunk, kibővülve a békéscsabai csapatával és a békéscsabai, gyulai szörvényhíveinkkel elindultunk 30-an Erdélybe hitet és magyarságot látni és tanulni. A határátlépés után nemskára Arany János szülővárosakáján mentünk át, idézve a költő versét:

„Szülőhelyem Szalonta,
Nem szűlt engem szalontabán...”

Nem messze volt onnan Nagyvárad, de a váradi hegyekig már sok szépség bővülte el az alföldi rónákhoz szokott szemeket. Szent László városán szó szerint átdöcögöttünk a rengeteg és rossz elterelő út miatt. Tovább, a Királyhágón keresztül már európai-izú utakon rőtta a kilométereket a Székelykeresztúrról rendelt kényelmes, légkondis buszunk. Csucsánál elevenítettük Ady és Csinszka szerelmét és itt töltött boldog napjaink emléket. Ez utóból aztán később nem sok jutott nekik, de az is elég volt a halhatatlanságukhoz. Kár, hogy a Boncza-kastély semmit nem őriz e gyönyörűségből, teljesen el van oltatva a földön, mint sok más értékünk.

Köröső felé haladva meggyelgiztünk. Hiába próbáltunk egy természetes illő szőp helyet keresni, nemigen találtunk bálkani kőszőlő mentes terepet. De az otthoni élel feledtetett mindent. Bánfihygyad után aztán izelítőt kaphattunk abból, hogy még milyen messze van az Erdélyt ajándéka-kapó hatalom az európai civilizációtól és magától az unitótól.

Kincses Kolozsvár reménylett meglátogatása fedeltette rossz szájízünket. Pedig ott sem volt mit látni a külső negyedeken áthaladva és a központban is szinte levert lábunkról az idegen nyelven beszélő tömeg. Mátyás sem bízott semmi jóval fenéségen lovagolva át nemzeti büszkeségünkön és tudatunkon. A templomokban

EGYHÁZKÖZSÉGEINK ÉLETÉBŐL

próbáltunk ilyen vonatkozásban hitet találni. Csodálatos volt a Szent Mihály templom lenyűgöző nagysága. Innen Mátyás király szülőházához mentünk, amelynek udvarára be lehetett menni. Majd mellette áttekinthetően megnéztük Bocskai szülőházát is, ahol most egy bank székel, de úgy hallottuk, hogy a Sapientia erdélyi magyar egyetem megvásárolta és -reméljük - majd azt is meg lehet szemlélteni bentről is. Az unitárius Sion felé haladva ráértünk az evangélikus templomra és annak bezárt ajtajára. Kedves utasunk, Etelek asszony már ismerős tájakon érezte magát. Hajlott kora ellenére megújulni jött Erdélybe, hogy találkozzon gyermekkorra és ifjúsága kincsé várossal. Bár a környezet nagyon megváltozott, de felismert mindent, megkereste egykori óvodáját, otthonos volt a gimnáziumunk körül, a templomot is áhitattal köszöntötte, akárcsak mi mindannyian, hiszen az a templom az unitarizmus szellemi központja, a hozzá tartozó épületeinkkel. Rövidke időre bementünk a püspökségre is, ahol megnéztük a dísztermet, benne a nagyjainkat megőrző, ábrázoló domborművekkel. Kolozsvári sétánk a Szabokbástyája közepén ért véget. Még egy pillantást vetettünk a Farkas utca impozáns református templomra, meghagytuk Szent Györgynek, hogy a sárkányokat igyekezzen nagyobb hősséggel és határozottabban megfékezni, kordában tartani és nem a szívünk fölől, de mégis a szívünkbe zárva a Tordai úton elhaladtunk a Házsörgárdi temető mellett, sóhajtván nagyot, hogy mi lenne, ha visszajönnének?

Tordán feltekinthettünk arra a templomra, amelyikben 1568-ban megsejlesztett a mi unitárius keresztény nemzeti büszkeségünk, a lelkiismereti és vallásszabadság törvénye, először a világon egy kis magyar egyház hozzáállásából. Aranyosgyéres felé haladva megnéztük volna a Tordai hársadék szép természetét látványát, ha az idő kegyes lett volna. De mert kőd és pára borította, így csak beszélünk róla és tervezgettük, hogy talán egyszer sikerül eljutni oda is.

Ludas felé már kezdett megéhezni a társaság és a városlátogatás Akákosban nagy kéréselés után sikerült találni egy kis tiszta helyet, ahol tüleztünk fizikai igényeinken. Meg sem álltunk Nyárád-szeredáján, vendéglátók közegébe. Nyárádtól fel a Nyárád mentén tettenetűsíti körülmények közt haladtunk, de a bőséges étkezést legalább segített hamarabb hasznosítani szervezettünknek. Testvéregyházokozsunk templomcsokkjánál (megvan már az igazi nagyok a helye és tervei is) vártak a hívek. Megtörtént az elszállásolás a régi társaságokból alig egy-két ismerős akadt, de mindenki-nél jutott, -reméljük - megfelelő „otthon”. Augusztus 10-én kipi-henve, a találkozás és ismerkedés elményével indultunk ott a Parajdra, hogy lemenjünk a sóbányára. Bár elmény volt minden ott is, de az idegenek rendetlensége, tolongása, kulturálatlansága meg-nehezítette ki és bejutásunkat. Szóvala furdóhely fölött az erdők mellett, a juhod patak partján fogyasztottuk el ennivalónkat, köz-ben furdóváza a tiszta, jó hideg patakvízben. Bent a furdón néhányan megmártóztak a Medvetóban, sajnórn nagy volt a tömeg. Többben szálással, üzletkézessé és vásárlással mulattak az időt. Kevesebben körüljártuk a tavat az erdő közt vezetve ösvényen, hogy erősítsük tü-deinket. Hazafelé berándultunk Vármezőre egy pisztángyűjűcsorára. A kezdeti huzakodás után mégis j7-en megköstöltük ezt a nagysze-rű haléteket, mások egyebet ettek. Bizonyára volt miről mesélni min-deneknek a házigazdának a hazatérési után.

Augusztus 11-én eljött az egész kirándulás központi céljának napja: ott lenn az Unitáriusok Egyetemes Találkozásán a Székely-udvarhely melletti Szejkefurdón. Idejében indultunk, hogy helyet kaphassunk és a lelkezés is tudjon felkészülni a tennivalóra. Szép volt és jó is az út Korondra át a cél felé. Hatalmas tömeg volt már ott 10 óra tájban, rengeteg busz és kocs, na meg rekkenő hőség. 11 óra-kor elkezdődött az ünnepség. Székelyruhás lovasok hozták az ünne-pi zászlókat, felvonultak a falvak és városok névtábláikkal, színes,

változatos népviseletekben. Mi is elvittük az egyházközségünk zász-lóját egyedülként a külföldiek közül. Fájdalmas volt meglátni az anyaországiak nagyon gyér képviselését és az erdélyi klerus hiányos kivonulását, pedig ki vegyen részt ezen a „feltámasztott” találkón, ha nem mi mindannyian, talán a hodákiak vagy regátiak?

Dr. Szabó Árpád püspök zászlótátele után megkezdődött az is-tenistisztelet. A dombok csak úgy visszhangoztak haldító énekeinkel. Kedei Mózses eszperes – legyen hála és köszönet neki és segítőknek e találkozóért! – bevezető, köszöntő szavai után Püspök úr megtartot-ta igehirdetését. Istentiszteletünk része volt a külföldi egyházak kö-zszöntőinek elhangzása is. A mi egyházunk üzenetét Mikó István fő-gondnok tolmácsolta. Szintén ő adta át világszövetségünk üzenetét is, mint annak alelnöke. Angol, amerikai, holland résztvevők szavai következtek. Ünnepe előtt és közben is szólt a székelyruhás fúvósok szép előadása. A kulturális műsor keretében a sorok írja is előadott egy verset Vass Alberttől. (A bújdosó imája.)

Énekek, népi táncosok, szavalók, népdalénekesek előadásai váltogatták egymást magas színvonalon. Dombi Desző köri felügye-lő gondnok zárszavai után vonult a tömeg ki Orbán Balázs sírrelé-kéhez a székely kapuk útján keresztül. Fekete Árpád köri felügye-lő gondnok emlékbeszéde után megkoszorúztuk a Székelyföld leírójának, a legnagyobb székelynek nevezett volt hivatának sírját. Az anyaországi Egyházunk Püspöke, Rázmány Csaba és felesége is jelen volt, úgyszintén főgondnokunk felesége, valamint néhány hí-vünk családtagjainkal.

Az ünnepség után, de közben is mindenki enyhíthette éhségét és szomját az e célból felállított sátrakkal. Közülünk voltak, akik a fű-dőzési lehetőséget is kihasználta, bár nem járt jó eredményre, mert hűlés követte. Egyémelyiknek a szokatlan erdélyi borviz (ás-ványvíz) is nem várt eredményeket hozott, de mindenek ellenére egy igazi, lélekemelő alkalom volt ez az „unitárius búcsú”

Hazafelé nem volt időnk megtekinteni az árcsói híres kerámiavá-sárt, de Korondon pótoltuk a kimaradást. Az út nagyrészt a falun keresztül gyalog tettük meg, hogy leheessen látni és megtapintani minden szép dolgot. Volt, aki már Korond felé haladva Farkaslakán, ahol megtekinthettük Tamási Áron sarját és a Szervátiuszok csodáló-kat alkotást, megvásárolta az ajándékokat. Aki ezt nem tette meg ott, az itt válogathatott és alkudozhatott a hatalmas bőségben. Esté-re jól elfáradva érkezünk utolsó éjszakai szállásunkra.

Másnap, vasárnap, augusztus 12-én elbúcsúztunk szállásadóink-tól megköszönve kedvességüket és elindultunk a Bucsinon keresztül a Békás szorosba. Még az idő is megírta eválutasunkat, hiszen egy jó ideig, a Gyergyói-medenceig esőben mentünk és egész nap olyan borús volt az idő. De a tartogatott szépségek mindenért kárpótoltak mindannyiunkat. Nem volt a táj annyira haragvó, nem élvélhet-tük volna az égbenyűlő hegyek látványát, a vegyes erdőket, az aláz-duló patakokat, a hegyek oldalában legelésző állatokat, a sok takar-os portát, házakat, állatszálásokat. Imitt-amott az elhanyagoltság, a sok-sok szemét keserített el, szegte kedvünk. A Bucsin-tetőn meg-álltunk, hogy vegyünk abból a vastag fenyves ájérből, levegőből, amihez hasonló nincs az alföldön és aminek hiánya betegge tesz gyakran. Amikor kimentünk a kanyargós utakon a fenyves és lomb-hullató erdőkől, élenk tárukt a Gyergyói-medence szép fennsíkja az erdőkkel koszorúzott hegy-gyűrűvel és a kisebb vagy nagyobb tele-püléseivel. Lenyűgöző látvány fogadott ott! Olyan szép, rendezett, tiszta falvakon, településeken haladtunk át, hogy kénytelenek vol-tunk megállapítani, hogy itt nem azok laknak, akiknek vidékén jár-va alig találunk tiszta helyet letelepedni. Aztán Gyergyó-szentmiklóson túl, a Gyilkos-tó felé haladva, de főként annak kör-nyékén újra megtapasztalhattuk az oda nem valóik szemtelését, rendetlenségét, környezetpusztítását, rombolásait. Ez a fantasztí-

EGYHÁZKÖZSÉGEINK ÉLETÉBŐL

kus vidék – itt már elő lehet szedni ezeket a szuperlatívuszokat kifejező jelzőket! – más sorsra érdemes. Buszunkkal lementünk a szorosba, onnan aztán gyalogosan jöttünk fel 5-6 km-t azért, hogy érezük alattunk, felettlünk körös-körül e megrázó szépségkavalkádot. Működtek is a fényképezőgépek, gyűlték az élmények szikla alatt, szertepintén, egyzolgáson, patak mellett, mindenhol.

Elhagyva ezt a festői tájat, elindultunk Gyergyó- és Csíkszerdahelyre, ahol Kedei Mózesék jóvoltából egy kényelmes diákotthonban éjszákazunk. Szép tájakon vezetett az utunk egyik medencéből át a másikba. Elmentünk a Maros és Olt forrása vidékére, ahonnan a Maros elindul jobbra és az Olt meg balra, az előbbi átkanyarog Erdélyen, az utóbbi egy kis idő után átvágja a Kárpátokat, hogy aztán mindketten elvesznek a Duna bájjaival együtt a Fekete-tengerben. Székelyudvarhely felé jobbra elhagyjuk a szépséges Hargitát, amely semmivel sem marad el a keresztet viselő Öltől, mert minden hegycsúcs egyformán tud fájni a szív. Augustus 13-án reggel először az igaz magyar várostól, amelyik a lelkesnek diákvárosa volt éveken át, ahová a nem messi szülőfalucskából, a Homoródmenti Zókodból járt be okosodni, újra megmászott a Hargitát, de Csíkszerdahelyt, a megyeszékhelytől jobbra kanyarodtunk. Zsögödön, a legnagyobb erdélyi festő, Nagy Imre szülőhelyén keresztül, hogy elérjük majd Túsánót és felmenjünk a Szent Anna tavához. Ha volt egész utunkon szinte önkívületbe hajtó élménye a kis csapatnak, ez az volt a javából. Már az út a borvizet hazáján át előre megsejteni engedte, hogy valami rendkívüli ben résznünk. Az idő is kitisztult, nem haragudtak, „füstölögtek” az erdélyi hegyek. Érdekes módon, nem is érdekelte a társaságot a beépített útdíj képe, látványa, mindenki oda fel, a tóhoz vágyott. A kanyargós, kapaszokodó, erdőkön vezető út is már maga volt a beteljesedés. De a megjelent fő, fenyesekkel koszorúként átölelve meggyőkeztette lábainkat. Nem volt épület, tisztaság, csend és béke vette körül a két éget tükröző vizet. Megmártózás nélkül is éreztük, hogy megfáradtunk mind, de az igazi fürdőzés, megmártózás sem maradt el. Falatoztunk és mindenki elindult szépségeket látni, málnát keresni. Felémelő érzés volt megtapasztalni: a tó környékét nem csinyítja modern épület. Egyetlen bódé árult üdítőt és sajnos dohányféléket.

A Szent Anna szerény kápolnája pedig nem hiányozhatott innen ahol oly közel érezhettük magunkhoz az Istent és felhőtlen egét. Élményektől roskadozva indultunk le „az égből a földre”, hogy bemenjünk Sepsiszentgyörgyre megtekinteni, hogyan is élnek városunk lakó székely testvéreink.

A kedves, hangulatos városkában megnéztünk néhány üzletet, épület, templomot és elindultunk utolsó szállásfelhőnkre, utolsó erdélyi éjszakánkat eltölteni a közeli, alig 3 km-re fekvő Arkosra. Egy kicsit korábban érkezve, várt ránk Székely Jánosné tiszteletesasszony, majd pedig hazavártuk a tiszteletes urat és megnéztük a vártemplomot és egyházközségi múzeumot, ahol az útbaigazító, történelmet idéző szavakat a

helybeli tisztelestelel, Székely János lelkesítőtől kaptuk meg. Ötjátártunk emlékre egy szép alföldi várttunk az Űrszatalára. Boldogan tapasztaltuk meg, hogy az éveikkel ezeltől ajándékozott címeres nemzeti zászló a templom diszével lett, szépen elhelyezve a fal mellett, nem úgy mint a Nyárad mentén, ahol nem láthatuk ajándékozáslónkat az unitárius templomunkban. A másnap élménybeszámolómból tudtuk meg, hogy nagyszerű, vendégszerető atyafiakra találtunk most is mindannyian, amiért legyen elismerő hála és köszönet a lelkesi családnak és gyűlekezetének. A reggeli búcsúzásnál hívtuk, hogy jöjjenek hozzánk az alföldre, hogy szeretjük tudjuk visszafordítani, akárcsak a nyáradmentieknek. Előző este beszéltük a lelkesi családban, hogy milyen jó lenne testvérbaráti kapcsolatra lépni az elkövetkezendő években, hogy legyen alkalmunk egymást látogatni, és egyáltalán tudni, hogy jó testvérek várnak egyik a másikkal az Alföldtől a Kárpátokig. Megható volt a reggeli elválás, amikor elindultunk megtenni utolsó utunkat a vadregényes szépségű Erdélyünkben.

A kőkösi hídnál nem dörögtek a székes harangok, felidézve Gábor Áron rézgyűit, de annál hangosabban dobolt a szívünk ennyi szépséget itt hagyni. Főként azok gondolkoztak így, akik nem remélik, hogy még egyszer megláthatják az istenáltdotta földet. Bekukantottunk Brassóba, hogy meglássuk a tiszteletesasszony szülővárosát és benne édesanyját egy röpke negyed órára. Megláthattuk azt is, hogy a százság és magyarság gyönyörű városát a román kommunizmus elnemzetlenítő politikája hogy nyomorterrá rúttá, csúnyává. De az emlékek azok szépek és kitörülhetetlenül azok is meradtak. Brassóttól először a néhai száz városokon keresztül, e Kárpátoktól kísérve iramodtunk az Alföld felé, otthonaink felé. Átmentünk Fogarason, Szebenben, vágattva Déva vára felé, mint egykor Kőmives Kelemen lovass hajtásával, hogy lássa meg férjét. Az ő áldozata egy falakat állított meg. Az emberi hitványság, hatalomvágy minden elene szegülő áldozattal szemben lerombolt itt falakat, tönkretett történelmet, előzőt, kiirtott egy óshonos civilizációt. A Dévai vár börtöncellájából a mi Dávid Ferencünk, aki szeretett ragyogó anyanyelvén szólni igehirdetéseket a haligatához, most latinul kellene szólni le a szellemvárba, hogy többen megértsek, atyafiai nem sokan maradtak ezeken a tájakon az említett politika miatt. Közledve a trianoni határhoz rendezgettük hivatalos okmányainkat és rendezgettük, rakosgattuk el millió élményünket a közel 1800 km-es utunkról. Az összeszkokott társaság a gyulai átkelés után kezdett szétmaradozni. Úgy ahogy néhány nappal ezeltől lassan feltelt a busz, most ennek mértékében fogyatkozott a létszámunk. Amíg megérkeztünk éjfélt előtt a füzeggyarmati lelkesi lakásunkhoz. Hogy elérte-e célját ez az utazásunk, az kiderül majd abból, hogy meddig meséltek az élményeiket társaságunk tagjai és meddig élnek azok a kapcsolatok, amelyek most szövődtek. Érdekesnek találom megemlíteni, hogy a társaság harmados arányban fiatal, középkorú és régebbi nemzedéket képviselt. Természetes, hogy mindig minden nem mehetett olajoztattna, de a fogaskerekbe bekerült poszmek hamar eltűntek és mindenki már csak a szépségekre ügyelt és figyelt. Lesz mi mesélni otthon, unokáknak, gyerekeknek, munkahelyen, gyűlekezetekben, klubokban. Adta Isten, hogy minden élmény megteremje a maga gyümölcsét. Végezetül nagy szerénységgel nem halgathatom el és nem is teszem, hogy a lelkesi család Isten íránti háláértzetből a helyeket, egyházközségeket, ahol étek, dolgoztak, ahol gyerekeiket nevelték, ahová kötik a sírhantok és az emlékek, ahol átvészelték sok-sok igaz ember szeretet-gyűrűjében a legnehezebb éveket kívándorlásuk előtt, megajándékozták 10 millió lejjel, hogy szépjuljenek a templomok, az imaházak és éljenek az emlékek viszontlátásokra ösztönözve.

Balázi László

A nyár sajnos elmúlt, de nem program nélkül. Az unitárius ifjúság nem pihent. Kezdeve attól, hogy július elején Pécsen megrendeztük a Magyarországi Ifjúsági Konferenciát. A négy napos programról Orbók Szilárd cikkében olvashattok. A résztvevők egy részét pedig a fényképen láthatjátok. Reméljük jövőre többen leszünk!

Augusztus hónapban pedig két erdélyi programon vettünk részt. Az első a Küküllődombi Színjátszó Találkozó, majd az Erdélyi Unitárius Konferencia. Mindkét programról bővebben a beszámolókat szólnak.

A következő hónapokra újabb találkozókat tervezünk, melyekről időben értesítünk minden kedves érdeklődő fiatal.

Unitárius ifjúsági konferencia.

2001. július 5–8. Pécs

Magyarországi, persze. Sokféle program. Sokféle ember. Sokféle helyről. Sokféle korosztály. Sokféle vélemény...

Sikeresen lezajlott az idei unitárius fiatalok éves találkozója, a magyarországi unitárius ifjúsági konferenciája. Az egyetemi város, a mediterrán város, műemlékvedelemben vezető város, a sokarcú város, a kultúra városa, Magyarország egyik legrégebbi települése, római kori város, és még sorolhatnánk, Sopiano, mai nevén Pécs.

Lezajlott, hogy sikeresen vagy sem, azt úgy érzem, a résztvevők eldöntötték. „Pénteken még nem gondoltam volna, de most már tudom, hogy megértésem lejjön Pécsre.” mondta vasárnap az egyik távozó fiatal. Reméljük megérté. Voltak ugyan nehézségek, ezt azonban felelték a hely, a társaság, a programok. A programok, gondolom azokat érdeklő leginkább, akik nem vettek részt, de a megjelentek is biztos nosztalgizálnak egy kicsit.

Megpróbálom a tényszerű, száraz programfelsorolás helyett kicsit belebe-
le kukkantva, történetekkel életszerűbbé tenni. Volt itt mindenféle. Széleskörű
programlehetőségek készültek, hogy ne érezze senki kizártnak magát. A
múzeumlátogatástól a fürdőzésig, a Mecsek-túráról az elmaradhatatlan elő-
adásokig.

A múzeumlátogatásokra valamelyik középső napon került sor. Az Óke-
resztény mauzóleum, a Dzsámi, a Zsol., eddig jutottam én el, mert azonnál-
vül, hogy többször láttam ezeket, mint pécsi képviselője a társaságnak, a
Zsolnay Múzeum kapujából visszafordulva helyi kötelezettségeim intézésére
indultam, de a többiek folytatták: „na, Múzeum, Vasarely Múzeum és a
Csontvári Múzeum megtekintésével. Az esti programok már szabad időtöltést
kínáltak, de igyekeztünk úgy ajánlani, hogy mindenki egy helyen töltse
szabó programját. Erre a legjobb helyszín a Székesgyház előtti téreről
igényesen jelentkezett a társaságnál. Tényleg minden. A Mecsek-túráról
annyi, hogy igazán van azoknak, akik szerint a térség csak összezsugor. Az er-
délyi kiterjedt erdőkhöz hasonlíthatatlan mecsei erdő, a szinte megszámlál-
hatatlan sok turista útvonalával, de így is kifogott a térképpel rendelkező
péciekkel. Sikertől kényszer is eltérni, de kiderült, hogy ez jó, hiszen milyen
egy túra élvezése nélkül? A túra célja, tulajdonképpen szellemi szórakozás volt, és
jó sikertűlt. Ez az esemény szinte mindenki életében szerepelt már, így most
nem térek ki a részleteire. A szállás egy egyetemi kollégiumban volt, ami első

sorban olcsósága miatt nyerte el a gazdasági vezetőség tetszését, a program-
szervezők tetszését, pedig, hogy minden egy helyen megoldható, gondolkodtunk
itt szállás, étkezés (reggeli, ebéd, vacsora), előadások, szórakozás strand képen.
A strandról jut eszembe! Esti fürdés is volt, először bátortalanul majd felbő-
roddva csoportunk egy kellemes esti fürdőzést. Jó élmények születtek. Lehet,
hogy kicsit tömör az írás de helyhiány miatt és a mondanivaló nagysága mi-
att kénytelen vagyok tömör lenni.

Összefoglalva, mi szervezők attól féltünk, hogy a szervezésre jutó idő rő-
vidsége miatt nem lesz sikeres, de minél több idő telik el a konferencia óta, egy-
re több pozitív visszajelzést kapunk. A címben szereplő kérdéssel a konferencián
felvetődött kérdésre utal. Voltak akik szerint nem konferenciának kéne nevezi-
ni az idejű összejövetelt, mert nem volt megfelelő számú résztvevő, és nem volt
hivatásos közgyűlés. A válaszmom utólag, hogy szerintem a létszámmal semmi
gond nem volt, és a közgyűlés sem alapötlet, csak a konferenciához kötött ese-
mény. Szerintem méltán nevezhető konferenciának, hiszen előadások és kö-
lönféle programok segítségével évente egyszer újra össze tudjuk hozni és talán
hittükben is meg tudjuk erősíteni a fiatalokat és ez már nagy lépés. Ezért úgy
érezem méltán nevezhető konferenciának. A szervezők nevében köszönjük.

Az előadások témájáról, azaz a konferencia témájáról szándékosan nem
szóltam, mert ez a cikk nem erre hivatott. Arról egy másik cikkben a dél-du-
nántúli szövetség fiataloktól kérésre, Máté Ernő szíjából.

Orbók Szilárd

2001. augusztus 3–5. Küküllődombi V. ODFI: Színjátszó Találkozó

A budapestiek már augusztus 1-én, szerdán útnak indultak, azaz indul-
tak busszal a Népszínházról, hogy csatlakozzanak reggelre odaérjünk. Először egy
útjelző táblánál tett ki minket a busz, onnan másfél órai várakozás után (ha-
marabb, mint vártuk) jött egy busz, mely elődörgött felénk
Dicsőszentmártonba. Onnan már csak egy pár kilométer és végre megérkez-
tünk Küküllődombba. Ahogy beértünk a faluba, kellemes fogadtatásban volt
részünk a helyiek által. Hogy ilyen hamar barátságos köztérrel találunk, nem
tejté unalmasan már az első napunk sem, a többi nap is beszédes.
Hogy-hogyan, a rengeteg program mellett mi is színpadra léptünk. 8 fős cso-
patunk, „a budapestiek” Eörsi István „Hüllőgép Antigoné” c. darabját adtuk
elő, több-kevesebb sikerrel. Az egetverő vastops persze elmaradt, de ezen nem
szomorkodtunk; inkább megkerestük dombi barátainkat és együtt vigasza-
lódtunk. Este, az előadott színdarabok értékelésénél meglepődtetően tapaszta-
lunk, hogy ókori darabunk shakespeare-i hagyományokkal ötvözve, eléggé ki-
lógott a sorból. A legtöbb darab ugyanis komédia volt. Talán jövőre valami
más ötlettel kell előállnunk? Lassan kezdtünk gondolkodni és szereplőket
gyűjtani a jövő évi Színjátszó Találkozóra.

Nem is szótunk meg a további programokról, mint például a Fászlai zene-
kar koncertjéről, vagy Dinnyés József megzenésített verseiről. Esti program-
ként pedig táborozás és utána diszco, majd vasárnapból a „sérge házbán”.
(Gyönyörű, tiszta környezetben fantasztikus zenekarral Szuper volt a hangu-
lat.) Program tehát volt bőven, mi mindent megnéztünk, meghallgattunk egy
kicsit, és nagyon jól éreztük magunkat. A jó hangulatért külön köszönetet ér-
demel a szervező gárdára és főleg a küküllődombi ifjúságra!

Reméljük hamarosan újra találkozunk!

A résztvevők